

महाराष्ट्र विधानपरिषद

दुसरे अधिवेशन, २०१९

तारांकित प्रश्नोत्तरांची यादी

मंगळवार, दिनांक २५ जून, २०१९ / आषाढ ४, १९४१ (शके)

- (१) महसूल, सार्वजनिक बांधकाम
(सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री
  - (२) सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम),
सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री
  - (३) मदत व पुनर्वसन मंत्री
  - (४) पशुसंवर्धन, दुग्धविकास व मत्स्यविकास मंत्री
  - (५) फलोत्पादन मंत्री
  - (६) कृषी मंत्री
- यांचे प्रभारी विभाग

प्रश्नांची एकूण संख्या - ८६

राज्यात चारा छावण्या सुरु करण्याबाबत

- (१) * ४६८१४ श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.शरद रणपिसे, श्री.हेमंत टकले, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.किरण पावसकर, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.रामराव वडकुते, श्री.खवाजा बेग, श्री.अब्दुल्लाखान दुर्गाणी, श्री.अनिल भोसले, श्री.नागोराव गाणार, प्रा.अनिल सोले, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.रामदास आंबटकर, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, श्री.रविंद्र फाटक : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) राज्यात माहे एप्रिल व मे, २०१९ च्या दुष्काळी परिस्थितीच्या काळात शेतीच्या पाण्याबरोबरच जनावरांच्या चारा व पाणी टंचाईची गंभीर समस्या

निर्माण झाली असल्याने शासनाने गावनिहाय चारा छावण्या सुरु करण्याची घोषणा व शासन निर्णय निर्गमित करुनही राज्यातील पालघर, ठाणे व रायगड या कोकण पट्ट्यात चारा छावण्या सुरु केल्या नसल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, दुष्काळाच्या काळात राज्यात विशेषतः सांगोला (जि.सोलापूर) तालुक्यात शासनाच्या जाचक अटीमुळे टॅकर्स व चारा छावण्या सुरु न झाल्याने पाणी टंचाई निर्माण झाली असून जनावरांवर पाणी व चान्याअभावी उपासमारीची समस्या निर्माण झाली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, पालघर, ठाणे, कल्याण व रायगड (कोकण विभागात) चारा छावण्या सुरु करण्याबाबत सामाजिक कार्यकर्ते यांनी मा.मुख्यमंत्री महोदयांना निवेदन सादर करुन मागणी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करुन राज्यात किती ठिकाणी चारा छावण्या सुरु केल्या आहेत तसेच, चान्याअभावी जनावरांची होणारी उपासमार रोखण्याच्यादृष्टीने गावनिहाय चारा छावण्या सुरु करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१) अंशतः खरे आहे.

महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय, दिनांक २५ जानेवारी, २०१९ अन्वये सन २०१८ खरीप हंगामात शासनाने दुष्काळ जाहीर केलेल्या भागात जनावरांच्या चारा छावण्या सुरु करण्यात आल्या आहेत.

ठाणे व रायगड या जिल्ह्यात दुष्काळ / दुष्काळ सदृश्य परिस्थिती जाहीर करण्यात आलेली नाही. तसेच पालघर जिल्ह्यात दुष्काळ जाहीर करण्यात आला असला तरी, जिल्ह्यामध्ये वैरणीची कमतरता नसल्याने तेथे चारा छावणी सुरु करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(२) हे खरे नाही.

माहे एप्रिल अखेर सांगोला तालुक्यामध्ये ५२ गावांमध्ये ५४ छावण्या तसेच माहे मे अखेर ७१ गावांमध्ये एकूण १०८ छावण्या सुरु होत्या. सध्या सांगोला तालुक्यामध्ये ७१ गावांमध्ये १२६ चारा छावण्या सुरु असून त्यामध्ये लहान १०७४५ व मोठी ८१४८२ अशी एकूण ९२२२७ जनावरे दाखल आहेत.

तसेच सोलापूर जिल्ह्यात दिनांक १०/०६/२०१९ अखेर २९६ गावे व १७६८ वाड्यांना एकूण ३३५ टँकरद्वारे पिण्याच्या पाण्याचा पुरवठा करण्यात येत आहे.

(३) हे खरे नाही.

(४) सद्यःस्थितीत राज्यात १६३८ चारा छावण्या सुरू असून त्यात ९३७९४८ मोठे पशुधन व ११५८६१ छोटे पशुधन असे एकूण १०५३८०९ पशुधन दाखल आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबई-वडोदरा महामार्गात बाधितांना मोबदला देण्याबाबत

(२) * ४६५४६ श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.आनंद ठाकूर, श्री.विक्रम काळे, डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे, श्री.रविंद्र फाटक, अॅड.अनिल परब : दिनांक २८ फेब्रुवारी, २०१९ रोजी सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आलेल्या अतारांकित प्रश्नोत्तरांच्या यादी क्रमांक ९ मधील प्रश्न क्रमांक ४५७३८ ला दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई-वडोदरा महामार्गामध्ये कल्याण (जि.ठाणे) तालुक्याच्या १२ गावांतील शेकडो एकर जमीन बाधित होत असून या महामार्गात कल्याण तालुक्यातील टिटवाळा व बाल्यांनी परिसरात राहणाऱ्या चाळीतील अनेक रहिवाशी बाधित होत आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, कल्याण तालुक्यातील १२ गावांमधून मुंबई-वडोदरा महामार्ग क्र. १२ जात असून त्यातील बाधित प्रत्येक नागरिकास मोबदला मिळणे गरजेचे असताना टिटवाळा बाल्यांनी परिसरातील जमिनीवर अनेक विकासक व जमीन मालकांनी एकत्रित चाळी बांधल्या असून, जमिनीचे ७/१२ जमीन मालकांच्या नावावर असल्याने मोबदल्याच्या नोटीसा केवळ जमीन मालकांनाच पाठविण्यात आल्या आहेत, त्यामुळे सदर मोबदला विकासक व जमीन मालकांना मिळत असल्याने शेकडो चाळधारक मात्र नुकसान भरपाईपासून वंचित राहत आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, यासंदर्भात स्थानिक नगरसेविका यांनी जिल्हाधिकारी, ठाणे व उपविभागीय अधिकारी, कल्याण यांच्याकडे मोबदला द्या नाहीतर पुनर्वसन करा अशा आशयाचे निवेदन देऊन मागणी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने प्रस्तावित महामार्ग क्र. १२ मुळे बाधित होणाऱ्या चाळीतील रहिवाशांना मोबदला देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) होय, अंशतः खरे आहे.

सदर प्रकल्पाच्या NH Act १९५६ व LARR Act २०१३ च्या शेड्यूल १, २, ३ नुसार भूसंपादन करण्यासाठी सक्षम प्राधिकारी म्हणून उपविभागीय अधिकारी, कल्याण यांची नेमणूक करण्यात आलेली असल्याचे प्रकल्प संचालक, भारतीय राष्ट्रीय राजमार्ग प्राधिकरण, ठाणे यांनी कळविले आहे.

मौजे बल्याणी ता.कल्याण येथील संपादित क्षेत्रापैकी एकूण २७ सर्व्हे नंबरमध्ये चाळींचे बांधकाम करणेत आलेले आहे. संयुक्त मोजणी प्रमाणे सदर चाळींचे मूल्यांकन करण्यात आले असून त्याप्रमाणे चाळींच्या बांधकामांच्या मूल्यांकनाची रक्कम संबंधित सर्व्हे नंबरच्या खातेदारांच्या नावावर अंतिम निवाडा दिनांक ३१/०३/२०१८ मध्ये दर्शविण्यात आली आहे. त्यानुषंगाने संबंधित खातेदारास मोबदल्याच्या नोटीसा देण्यात आलेल्या आहेत.

तथापि, चाळींचे बांधकाम असलेल्या ७/१२ वरील खातेदारांस चाळींचे मूल्यांकन देण्यात आलेले नाही.

(३) हे खरे नाही.

(४) बाधित होणाऱ्या चाळीतील रहिवाशांना मूल्यांकनानुसार महसूल विभागामार्फत मोबदला अदा केला जाईल.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**आवरे-कडापे (ता.उरण, जि.रायगड) येथील जमिनीवर
कुळांची नोंद घेण्याबाबत**

(३) * ४७६९० प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) आवरे-कडापे (ता.उरण, जि.रायगड) येथील ३०० एकर जमीन सावकाराने ७/१२ वरील कुळ म्हणून असलेल्या शेतकऱ्यांची नावे परस्पर कमी करून ही जमीन रिलायन्स महामुंबई एसईझेडला विकली असल्याची बाब माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या जमिनीवर उपजिवीका करणाऱ्या ४०० कुटूंबाची फसवणूक झाली असून महामुंबई विशेष आर्थिक क्षेत्राच्या भूसंपादन अधिकाऱ्यांनी याबाबत कोणतीही खातरजमा न करता हा व्यवहार केल्याने त्यांचे आदेश रद्द करून सदर जमिनीच्या ७/१२ वर पुन्हा कुळांची नावे लावण्यात यावीत अशी मागणी स्थानिक जनतेने जिल्हाधिकारी, रायगड यांच्याकडे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने सदरहू जमिनीच्या ७/१२ वरील कुळांची नावे परस्पर कमी करणाऱ्या भूसंपादन अधिकारी/कर्मचारी तसेच सावकारांवर कारवाई करून उक्त जमिनीच्या ७/१२ उताऱ्यावर कुळांच्या नावांची नोंद घेण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) अशी बाब नाही.

(२) हे खरे नाही.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**लोकमंगल मल्टिस्टेट को-ऑपरेटिव्ह सोसायटी लि.,
सोलापूर मध्ये गैरव्यवहार झाल्याबाबत**

(४) * ४६५२० श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.सुधीर तांबे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.मोहनराव कदम : सन्माननीय दुग्धविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) लोकमंगल मल्टिस्टेट को-ऑपरेटिव्ह सोसायटी लि., सोलापूर यांनी बनावट कागदपत्र सादर करून दुग्धशाळा विस्तारीकरण आणि भुकटी प्रकल्प सुरु करण्यासाठी रुपये २४ कोटी ८१ लाख खर्चाचा प्रस्ताव सादर केला व त्यानुसार काही अनुदान निधी शासनाकडून मिळविल्याने याबाबत दिनांक २९ नोव्हेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास सोलापूर पोलीस ठाण्यात गुन्हा दाखल झालेला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून बनावट कागदपत्र सादर करून गैरव्यवहार करणाऱ्या लोकमंगल मल्टिस्टेट को-ऑपरेटिव्ह सोसायटी लि., सोलापूर व त्यांना सहकार्य करणाऱ्या संबंधित अधिकारी/कर्मचाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.महादेव जानकर : (१) होय.

(२) व (३) या प्रकरणी शासनाने लोकमंगल मल्टिस्टेट को-ऑपरेटिव्ह सोसायटी लि. सोलापूर या दूध संघाचा सन २०१८ मध्ये रुपये २४.८१ कोटी रकमेचा मंजूर केलेला प्रकल्प प्रस्ताव दिनांक २२ नोव्हेंबर, २०१८ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये रद्द केला आहे.

सदर संघाच्या बनावट कागदपत्रांबाबत पोलीस ठाण्यात तातडीने एफआयआर नोंदवावा असे आयुक्त दुग्धव्यवसाय यांना शासनाने दिनांक २७ नोव्हेंबर, २०१८ रोजीच्या पत्राद्वारे निर्देश दिले होते. त्यानुसार दिनांक २८ नोव्हेंबर, २०१८ रोजी जिल्हा दुग्धव्यवसाय विकास अधिकारी, सोलापूर यांनी पोलीस ठाणे, सोलापूर येथे एफआयआर दाखल केला आहे. सदर प्रकरणी पोलीस विभागाकडून पुढील कार्यवाही सुरु आहे.

**यवतमाळ जिल्ह्यातील शेतकऱ्यांना प्रधानमंत्री
पीक विमा योजनेचा लाभ देण्याबाबत**

(५) * ४७५५९ डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.आनंदराव पाटील, डॉ.सुधीर तांबे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.हरिसिंग राठोड, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) यवतमाळ जिल्ह्यातील महसूल विभाग मंडळाकडून दुष्काळ घोषित तालुक्यातील पीक कापणी प्रयोगाचे अहवाल कृषी विभागाला मुदतीत सादर न केल्याने प्रधानमंत्री पीक विमा योजनेपासून शेतकऱ्यांना वंचित राहावे लागत असल्याची बाब माहे मार्च, २०१९ च्या तिसऱ्या सप्ताहात निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून यवतमाळ जिल्ह्यातील दुष्काळग्रस्त घोषित तालुक्यातील पीक कापणी प्रयोगाचे अहवाल कृषी विभागाला पाठवून शेतकऱ्यांना प्रधानमंत्री पीक विमा योजनेचा लाभ देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. अनिल बोंडे : (१) हे खरे नाही.

खरीप हंगाम २०१८ मध्ये प्रधानमंत्री पीक विमा योजनेतर्गत सरासरी उत्पन्नाची आकडेवारी विहित मुदतीत विमा कंपनींना सादर करण्यात आली असून पात्र शेतकऱ्यांना नुकसान भरपाई अदा करण्याची कार्यवाही विमा कंपनीकडून सुरु आहे.

(२) व (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात खतांच्या किंमतीत दरवाढ झाल्याबाबत

(६) * ४७९७७ श्री.चंद्रकांत रघुवंशी, श्री.सतेज ऊर्फ बंटी पाटील, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात शासनाने खतांच्या प्रतिगोणीमागे रुपये ११० ते २५० पर्यंत खतांच्या किंमतीत वाढ केल्याने शेतकरी अडचणीत आले आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, केंद्र शासनाने अनुदान कमी केल्याने खतांच्या किंमतीत वाढ झाली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून खतांच्या किंमत कमी करण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. अनिल बोंडे : (१) खतांच्या किंमतीत वाढ झालेली आहे.

(२) व (३) रासायनिक खतांच्या विक्री किंमती सन २००९-१० पर्यंत केंद्रीय खत सवलत योजनेतर्गत केंद्र शासनमार्फत ठरविण्यात येत होत्या. केंद्र शासनाने दिनांक ०१/०४/२०१० पासून खत अनुदान योजनेत बदल करून मुल्यद्रव्य आधारीत अनुदान योजना सुरु केलेली आहे. तेव्हापासून केंद्र शासन दरवर्षी अन्नद्रव्यनिहाय अनुदान दर निश्चित करते. सदर योजनेमध्ये शासन प्रति टन अनुदान दर निश्चित करून देते. अधिकतम विक्री मुल्य ठरविण्याचे अधिकार केंद्र शासनाने उत्पादक कंपनीस दिलेले आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

विरार (जि.पालघर) जिल्हा रुग्णालयात सोयी सुविधा

उपलब्ध करून देण्याबाबत

(७) * ४६८५० श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नार्वेकर : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) विरार (जि.पालघर) जिल्हा रुग्णालयाच्या शीतगृहात मृतदेह ठेवण्यास जागा नसल्यामुळे मृतदेह खोलीमध्ये ठेवण्यास अडचण निर्माण झाली असून याकडे महानगरपालिका प्रशासन दुर्लक्ष करित असल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने जिल्हा रुग्णालयात सोयी सुविधा उपलब्ध करून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) अंशतः खरे आहे.

विरार (जि.पालघर) येथे जिल्हा रुग्णालय नसून ३० खाटांचे ग्रामीण रुग्णालय कार्यान्वीत आहे. तसेच वसई विरार महानगरपालिकेच्या कार्यक्षेत्रातील विराट नगर येथील हिंदू स्मशानभूमीमध्ये ६ मृतदेह क्षमतेचे महानगरपालिकेचे शवागृह कार्यान्वीत आहे.

(२) ग्रामीण रुग्णालय, विरार येथे ४ मृतदेह क्षमतेचे शवागार कक्ष बांधण्याचे काम सुरु आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात क्षयरोग आजारारवर नियंत्रण मिळविण्याबाबत

(८) * ४७०१६ श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.किरण पावसकर, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.खवाजा बेग, अॅड.राहुल नार्वेकर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.हरिसिंग राठोड, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.रामराव वडकुते, श्री.विक्रम काळे, श्री.अब्दुल्लाखान दुराणी, श्री.मोहनराव कदम, श्री.सुभाष झांबड : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात सन २०१७ मध्ये ६८ हजार ४८४ रुग्णांची केंद्र शासनाने क्षयरोग हा आजार नोटीफायबल म्हणून रुग्णांची नोंदणी झाली असून सन २०१८ मध्ये २ लाख ६७ हजार ७०६ एवढ्या केसेस नोंदविण्यात आल्या आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यात माहे मार्च, २०१८ ते जानेवारी, २०१९ या कालावधीत १४४१ बालकांना जन्मतः क्षयरोग झाल्याचे तर मुंबईमध्ये ६५९ बालकांना जन्मतः क्षयरोग झाल्याचे दिनांक १७/०२/२०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले असून सन २०१८ मध्ये मुंबई महानगरपालिकेने राबविलेल्या क्षयरुग्ण शोध मोहिमेत ६३ रुग्ण आढळले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, मुंबईतील क्षयरुग्णासाठी असलेले शिवडी येथील जी.टी.बी. रुग्णालयामध्ये बाल क्षय रुग्णासाठी किती खाटाची संख्या उपलब्ध आहे, गेल्या दोन वर्षांच्या कालावधीमध्ये दाखल झालेले बालरुग्ण आणि पूर्णतः किंवा अंशतः बरे झालेली बाल रुग्णांची संख्या किती आहे, तसेच हिंगोली जिल्ह्यात क्षयरोगाचे किती रुग्ण आढळून आले आहेत, या रुग्णांवर कोणत्याप्रकारे उपचार करण्यात आले आहेत,

(४) असल्यास, क्षयरोगावर प्रभावी असलेले 'बेडाक्युलीन' औषधांचा वापर संधगतीने सुरु असल्याचे दिनांक १०/०४/२०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले असून राज्यात माहे जानेवारी ते डिसेंबर, २०१८ मध्ये ४११ रुग्णांना 'बेडाक्युलीन'चे उपचार दिले असून अजून ७८४ रुग्ण प्रतिकेत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने प्रतिकेत असलेल्या क्षयरुग्णांना 'बेडाक्युलीन'चे उपचार देण्यासोबत शासकीय रुग्णालयात अशा रुग्णांसाठी खास अतिदक्षता विभाग सुरु करण्याबाबत तसेच, क्षयग्रस्त बालरुग्णांच्या आरोग्य व उपचारासाठी विशेष सोयी सुविधा देऊन क्षयरोग या आजारावर नियंत्रण मिळविण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) हे खरे नाही.

२०१७ मध्ये आढळलेल्या क्षयरुग्णांची संख्या -१,७८,२५५

२०१८ मध्ये आढळलेल्या क्षयरुग्णांची संख्या -२,११,०४३

(२) हे खरे नाही.

संपूर्ण राज्यात माहे मार्च, २०१८ ते जानेवारी, २०१९ या कालावधीत ०-१ वर्षे वयोगटातील ६५९ बालकांना क्षयरोग झाल्याचे आढळून आले आहे. तसेच मुंबई मध्ये ०-१ वर्षे वयोगटातील १९२ बालकांना क्षयरोग झाल्याचे आढळून आले आहे.

बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या क्षयरुग्ण शोधमोहिमेंतर्गत सन २०१८ मध्ये २३२ नवीन क्षयरुग्ण आढळले आहेत.

(३) शिवडी येथील जी.टी.बी. रुग्णालयामध्ये बाल क्षयरुग्णासाठी ६ खाटा उपलब्ध आहेत. गेल्या दोन वर्षांच्या कालावधीमध्ये दाखल झालेले बालरुग्ण आणि पूर्णतः किंवा अंशतः बरे झालेल्या बाल रुग्णांची संख्या पुढीलप्रमाणे

	२०१७-१८	२०१८-१९
दाखल झालेले रुग्ण	४९	६५
डिस्चार्ज झालेले रुग्ण	४५	५७

हिंगोली जिल्ह्यात आढळून आलेले क्षयरुग्ण खालीलप्रमाणे आहेत :-

सन २०१८ मध्ये १०२० व जानेवारी ते मार्च, २०१९ या कालावधीत एकूण २६१ क्षयरुग्ण आढळून आले आहेत. या संदर्भात ह्या रुग्णांवर क्षयरोगविरोधी औषधोपचार सुरु करण्यात आले.

(४) हे खरे नाही.

सन २०१८ मध्ये ४६४ रुग्णांना बेडाक्युलीन औषधोपचार दिले असून प्रतिक्सा यादीत ८ रुग्ण होते व जानेवारी, २०१९ ते मार्च, २०१९ या कालावधीत ३९१ रुग्णांपैकी प्रतिक्सा यादीत ६७ रुग्ण होते. प्रतिक्सा यादीत असलेल्या सर्व रुग्णांना त्यांचे मूल्यमापनानंतर योग्य औषधोपचार सुरु करण्यात आलेला आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**परभणी जिल्ह्यातील राज्य व राष्ट्रीय महामार्गाची
कामे पूर्ण करण्याबाबत**

(९) * ४६८७८ श्री.अब्दुल्लाखान दुराणी, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.विक्रम काळे, श्री.विप्लव बाजोरिया : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४५००४ ला दिनांक १९ नोव्हेंबर, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) परभणी जिल्ह्यातील वाटूर फाटा ते जिंतूर, जिंतूर ते नागेश्वर वाडी, जिंतूर ते परभणी, गंगाखेड ते परभणी, गंगाखेड ते सोनपेठ, सेलू-पाथरी-सोनपेठ व इतर महत्वाचे राज्य व राष्ट्रीय महामार्ग यांची मंजुरी होऊनही सदरील कामे पूर्ण न झाल्याने तसेच केवळ कामे प्रगतीपथावर आहेत, असे शासनाकडून धोरण राबविण्यात येत असल्याने जिल्ह्यात दळणवळणाच्या अडचणींना सामोरे जावे लागत आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, जिंतूर-परभणी या महामार्गावरील कौसडी ते बोरी या रस्त्याच्या निकृष्ट दर्जाच्या कामांमुळे रस्त्याची दुरुवस्था झाली असल्याचे माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने निकृष्ट दर्जाची कामे करणाऱ्या ठेकेदारावर कारवाई करण्याबाबत तसेच, राज्य व राष्ट्रीय महामार्गाची कामे विहित मुदतीत करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, सदरहू कामांची सद्यःस्थिती काय आहे, तसेच सदरहू कामे किती मुदतीत पूर्ण करण्यात येणार आहेत,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) हे अंशतः खरे आहे.

म.रा.र.वि. महामंडळ (मर्या.) औरंगाबाद अंतर्गत विषयांकित रस्त्यांपैकी जिंतूर ते परभणी नविन रा.मा. ७५२ के या रस्त्याचे रुंदीकरणाचे व मजबुतीकरणाचे काम प्रगतीपथावर आहे. जिंतूर ते परभणी महामार्गाचे काम करीत असताना तेथील स्थानिक नागरिकांनी विरोध करून बऱ्याच

वेळेस काम बंद पाडले होते. तसेच सदरहू रस्त्याच्या कंत्राटदारांच्या अडचणींमुळे हे काम ४ महिने बंद होते. सदरहू काम दिनांक २५/०५/२०१९ पासून सुरु करण्यात आले असून, शिघ्रगतीने पूर्ण करण्याचे नियोजन करण्यात आले आहे. उर्वरीत रस्ते सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या अखत्यारीतील रस्ते असून विभागाच्या विविध योजनामूधन वाहतुकीस सुस्थितीत ठेवण्याबाबत कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(२) कौसडी ते बोरी रस्त्याची, महाराष्ट्र राज्य रस्ते विकास महामंडळामार्फत प्रगतीपथावर असणाऱ्या राष्ट्रीय महामार्गावरील बांधकाम साहित्याच्या क्षमतेपेक्षा जास्त जड वाहतुकीमुळे रस्त्याची हानी झाली असून, याबाबत संबंधित महामंडळास सूचित केले आहे. आज रोजी नादुरुस्त लांबीतील दुरुस्ती करून रस्ता वाहतुकीस सुस्थितीत ठेवण्यात आला आहे.

(३) जिंतुर-परभणी महामार्गाचे बांधकाम प्रगतीपथावर असल्याने चौकशी करण्याचा प्रश्नच उद्भवत नाही. सदर बांधकामास विलंब झाल्याबाबत कंत्राटदारास तांत्रिक सल्लागारांनी नोटीसा बजावल्या आहेत. वेळोवेळी या बांधकामावर देखरेख करणारे तांत्रिक सल्लागार यांनी नोटीसा बजावलेल्या आहेत सदरचे बांधकाम माहे एप्रिल, २०२० पर्यंत पूर्ण करण्याचे नियोजन आहे.

उर्वरीत रस्ते सार्वजनिक बांधकाम विभागामार्फत सुस्थितीत ठेवण्याबाबत कार्यवाही करण्यात येत असल्याने चौकशी करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) स्थानिक नागरिक, विविध संघटना यांनी केलेल्या तीव्र विरोधामुळे तसेच रस्त्याच्या दुतर्फी असलेली झाडे तोडण्यासाठी परवानगी मिळण्यास व रस्त्याच्या दुतर्फी असलेल्या विद्युत वाहिन्या व पाणीपुरवठा वाहिन्या इत्यादींचे स्थलांतर करण्यास वेळ लागल्यामुळे जिंतुर परभणी या महामार्गाच्या कामास विलंब झाला आहे.

लोहारा व उस्मानाबाद (जि.उस्मानाबाद) तालुक्यातील
शेतकऱ्यांना पीक विम्याची रक्कम अदा करण्याबाबत

(१०) * ४६७०० श्री.विक्रम काळे, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.दत्तात्रय सावंत : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) लोहारा व उस्मानाबाद (जि.उस्मानाबाद) तालुक्यातील शेतकऱ्यांना सन २०१७-१८ व २०१८-१९ या वर्षातील पीक विम्याची रक्कम देण्यात आलेली नाही, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सन २०१८-१९ या वर्षासाठी उस्मानाबाद तालुक्यातील शेतकऱ्यांचे सोयाबीन पीक पिकविम्यातून वगळण्यात आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून शेतकऱ्यांना पीक विम्याची रक्कम देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. अनिल बोंडे : (१) हे खरे नाही.

खरीप हंगाम २०१७ वर्षातील प्रधानमंत्री पीक विमा योजनेच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार लोहारा व उस्मानाबाद (जि.उस्मानाबाद) तालुक्यातील योजनेत सहभागी शेतकऱ्यांना पात्र ठरलेली नुकसान भरपाई अदा करण्यात आलेली आहे. तसेच खरीप हंगाम २०१८ मध्ये लोहारा व उस्मानाबाद (जि.उस्मानाबाद) तालुक्यातील सहभागी शेतकऱ्यांपैकी पात्र शेतकऱ्यांना नुकसान भरपाई विमा कंपनीमार्फत निश्चित करण्यात आली असून सदर नुकसान भरपाई वाटपाची कार्यवाही सुरु आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**माटणे (ता.दोडामार्ग, जि.सिंधुदुर्ग) येथील
दगड चिरेखाणी बंद करण्याबाबत**

(११) * ४६९३७ श्री.किरण पावसकर, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.खवाजा बेग : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) माटणे (ता.दोडामार्ग, जि.सिंधुदुर्ग) येथील गावात शासनाने भुमिहीन असलेल्या लोकांना उपजिविका करण्यासाठी दिलेल्या शेकडो एकर जमिनीमध्ये काही लोकांनी दलालांच्यामार्फत बनावट कागदपत्रे तयार करून त्याठिकाणी काळा दगड उत्खनन, चिरेखाणी सुरु केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या संदर्भात एका राजकीय पक्षाच्या कार्यकर्त्याने तहसिलदार दोडामार्ग यांचेकडे माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान तक्रारी करून सुध्दा दलालांविरुद्ध कोणतीही कारवाई करण्यात आली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून बेकायदा काळा दगड उत्खनन, चिरे खाणीविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) व (२) अशी बाब निदर्शनास आली नाही.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील शेतकऱ्यांना अचूक हवामानाचा अंदाज देण्याबाबत

(१२) * ४७३१३ आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात वातावरणातील बदल आणि कमी होत चाललेले वनक्षेत्र तसेच हवामान खात्याच्या चूकीच्या अंदाजामुळे सर्वाधिक नुकसान शेतकऱ्यांचे होत आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून राज्यातील कोणत्या भागात किती व कधी पाऊस पडेल की पडणारच नाही याबाबत शेतकऱ्यांना अचूक माहिती देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. अनिल बोंडे : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) पर्जन्यमानविषयक हवामानाचा अचूक अंदाज वर्तविण्याची बाब ही केंद्र शासनाच्या अखत्यारीतील भारतीय हवामानशास्त्र विभागाशी (India Metrological Department) संबंधित असून त्या विभागामार्फत हवामानविषयक देण्यात येणाऱ्या सूचना राज्यातील कृषी विद्यापीठे व जास्तीत जास्त शेतकऱ्यांना देण्यात येतात.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

~~कृषी विभागांतर्गत मृद व जलसंधारणांच्या कामांमध्ये
गैरव्यवहार झाल्याबाबत~~

(१३) * ४६७७४ डॉ.(श्रीमती) नीलम गोऱ्हे, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.अनिकेत

**"डॉ.(श्रीमती) नीलम गोऱ्हे, वि..प.स. यांची
उपसभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद या पदी निवड
झाल्याने त्यांचे नावे असलेला तारांकित प्रश्नोत्तरांच्या
यादीतील तारांकित प्रश्न वगळण्यात आला आहे."**

**खेड (जि.रत्नागिरी) खाडीपट्ट्यात वणव्यामुळे बाधितांना
नुकसान भरपाई देण्याबाबत**

- (१४) * ४७३८५ श्री.हरिसिंग राठोड, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) खेड (जि.रत्नागिरी) येथील खाडीपट्ट्यातील कोंडविली आणि अलसुरे गावाच्या दरम्यान जंगलात वणवा लागून शेकडो हेक्टर परिसरातील आंबा, काजूच्या झाडांसह अनेक झाडे जळून खाक झाली असल्याचे दिनांक २५ मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने बाधित क्षेत्राचा पंचनामा करून नुकसानग्रस्तांना मदत देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१) व (२) मौजे कोंडीवली, अलसुरे सीमेदरम्यान खाडी पट्ट्यातील जंगलात दिनांक २५/०३/२०१९ रोजी दुपारी कोंडीवली धरणाच्या वरच्या बाजूस अचानकपणे आग लागून एकूण ६ खातेदार शेतकऱ्यांचे ०.६५ हेक्टर क्षेत्रातील ५३ आंबा कलमांचे व २३ काजू कलमांचे ३० ते ४० टक्क्यापर्यंत नुकसान झाले. उक्त प्रकरणी तलाठी, ग्रामसेवक व कृषी सहाय्यक यांचे संयुक्त पाहणी पंचनामा केला आहे. परंतु, आग लागून झालेल्या नुकसानीस शासन निर्णय दिनांक १३ मे, २०१५ अन्वये नुकसान भरपाई देण्याबाबत तरतूद करणेत आली नसल्याने सदर नुकसानग्रस्त व्यक्तींना शासकीय अनुदान वाटप करण्यात आलेले नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मौजे माजिवडे (ता.जि.ठाणे) येथील आदिवासींच्या मिळकतीवर
विकासकाने नियमबाह्य बांधकाम केल्याबाबत**

(१५) * ४६६२२ श्री.धनंजय मुंडे, श्री.अनिकेत तटकरे, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.खवाजा बेग, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.किरण पावसकर : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मौजे माजिवडे (ता.जि.ठाणे) येथील सर्व्हे क्र. २९८ हिस्सा क्र. १, सर्व्हे क्र. २९७ हिस्सा क्र. ३ व सर्व्हे क्र. २९८ हिस्सा क्र. ५ या आदिवासी मिळकतीवर मे.कल्पतरु प्रॉपर्टीज या विकासकाने कब्जा करून नियमबाह्य बांधकाम केल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी तहसिलदार, ठाणे यांनी माहे जून, २०१७ च्या आदेशान्वये आदिवासींचे अपील मान्य करून विकासकास मिळकतीवरील बांधकामासहित मिळकतीचा ताबा आदिवासी कुटुंबास आठ दिवसात द्यावा असे आदेश पारीत करूनही सदर मिळकतीचा ताबा आदिवासी कुटुंबियास मिळाला नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर मिळकतीवर सुरु असलेल्या बांधकामास स्थगिती देऊन सदर मिळकतीचा ताबा आदिवासी कुटुंबियांना देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१), (२), (३) व (४) श्री.रामचंद्र शंकर घामोडे (मयत) तर्फे वारस श्रीमती कुसुम रामचंद्र घामोडे व इतर यांनी मौजे माजिवडे, ता.जि.ठाणे येथील स.नं. २९७/३ व २९८/१ या मिळकतीचा ताबा मिळणेसाठी महाराष्ट्र अनुसूचित जमातीना जमिनी प्रत्यार्पित करण्यासाठी अधिनियम, १९७४ च्या कलम ३ अन्वये तहसिलदार, ठाणे यांच्याकडे दावा क्र. ६६/२०१६ दाखल केला होता. सदर दावा तहसिलदार, ठाणे यांनी त्यांच्या दिनांक २१/०६/२०१७ च्या आदेशान्वये मंजूर करून मे.कल्पतरु प्रॉपर्टीज (ठाणे) प्रा.लि. यांनी सदर मिळकतीवर चालू असलेल्या बांधकामासहित मिळकतीचा ताबा अर्जदार यांना देणेबाबत आदेश दिले आहेत.

तहसिलदार, ठाणे यांचे उक्त दिनांक २१/०६/२०१७ च्या आदेशाविरुद्ध मे.कल्पतरु प्रॉपर्टीज (ठाणे) प्रा.लि. यांनी मा.महाराष्ट्र महसूल न्यायाधिकरण, मुंबई यांच्याकडे अपील दाखल केले होते. सदर अपिलात मा.महाराष्ट्र महसूल न्यायाधिकरण, मुंबई यांनी त्यांच्या दिनांक २६/१०/२०१८ च्या आदेशान्वये तहसिलदार, ठाणे यांचे उक्त दिनांक २१/०६/२०१७ चे आदेश रद्द केले आहेत.

**राज्यात गरीब व गरजू कुटुंबांना महात्मा ज्योतिबा फुले जन
आरोग्य योजनेचा लाभ देण्याबाबत**

(१६) * ४७८५८ श्री.प्रकाश गजभिये, श्री.जयंत पाटील : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात सन २०१३ मधील राजीव गांधी जीवनदायी आरोग्य योजनेतील मूळ तरतूदी कायम ठेवून सदर योजना सन २०१७ पासून महात्मा ज्योतिबा फुले जन आरोग्य योजना या नावाने राबविण्यात येत आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या योजनेचा लाभ गरीब व गरजू लोकांना मिळावा म्हणून शासनाकडून कुटुंबाचे सर्व्हे करून या योजनांचे कार्ड वाटप करण्यात आले असून राज्यात या योजनांचे एकूण किती कार्ड वाटप करण्यात आले आहेत व किती कुटुंब या योजनेपासून वंचित आहेत,

(३) असल्यास, या नवीन बदल करण्यात आलेल्या योजनेतर्गत रुग्णांसाठी मंजूर झालेल्या निधीतून केवळ ५२ टक्के निधी उपचारावर खर्च करण्याची मर्यादा असल्याने उर्वरित रक्कम न भरल्यास रुग्णांना पूर्ण उपचार मिळणार नसल्याची भिती निर्माण झाली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने वंचित असलेल्या गरीब व गरजू कुटुंबांना या योजनेचे कार्ड मिळण्याबाबत तसेच, रुग्णांना पूर्ण उपचार मिळण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) होय.

शासन निर्णय दिनांक १३ एप्रिल, २०१७ नुसार राजीव गांधी जीवनदायी आरोग्य योजनेतील मूळ तरतुदी कायम ठेवून सदर योजना "महात्मा ज्योतिबा फुले जन आरोग्य योजना" या नावाने राबविण्यात येत आहे.

(२) व (३) महात्मा ज्योतिबा फुले जन आरोग्य योजनेच्या (पुर्वीची राजीव गांधी जीवनदायी आरोग्य योजना) पहिल्या टप्प्यात (अमरावती, नांदेड, धुळे, गडचिरोली, रायगड, सोलापूर, मुंबई शहर व मुंबई उपनगर या ०८ जिल्हयांसाठी) एकूण २३,६३,८८० इतक्या आरोग्य ओळखपत्रांचे वाटप करण्यात आले आहे. तर योजनेच्या दुसऱ्या टप्प्यात (राज्यातील उर्वरित २८ जिल्हयांमध्ये दिनांक २१ नोव्हेंबर, २०१३ पासून) एकूण ७७.४१.२५४ इतक्या कार्डचे (आरोग्य ओळखपत्राचे) वाटप करण्यात आले आहे.

महात्मा ज्योतिबा फुले जन आरोग्य योजनेचा लाभ पिवळी, अत्यौदय, अन्नपूर्णा, केशरी शिधापत्रिकाधारक (ज्यांचे उत्पन्न १ लाख रुपयेपर्यंत असलेली) आणि शेतकरी आत्महत्याग्रस्त १४ जिल्हयातील शुभ्र शिधापत्रिकाधारक यांना आरोग्य ओळखपत्राच्या वा शासनमान्य फोटो ओळखपत्राच्या सहाय्याने या योजनेतर्गत वार्षिक विमा संरक्षण रक्कम प्रति वर्ष/प्रति कुटुंब रुपये १.५० लक्ष एवढ्या मर्यादेपर्यंत मोफत उपचार अनुज्ञेय असून मुत्रपिंड प्रत्यारोपणासाठी सदर मर्यादा रुपये २.५० लक्ष एवढी आहे. शासकीय व खाजगी अंगीकृत रुग्णालयांमधून रोख रक्कमरहित (कॅशलेस) या वैद्यकीय सेवा उपलब्ध करून देण्यात येतात. ही प्रक्रिया अत्यंत सुलभ असून लाभार्थ्यांना योजनेतर्गत अंगीकृत रुग्णालयांत योजनेचा लाभ घेता येतो. या योजनेच्या लाभापासून कोणीही वंचित झाले नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**आडूळ (ता.पैठण, जि.औरंगाबाद) मंडळातील शेतकऱ्यांना
पीक विम्याची रक्कम अदा करण्याबाबत**

(१७) * ४६५५७ श्री.हेमंत टकले, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.किरण पावसकर, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नावेंकर, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.रामराव वडकुते, श्री.खवाजा बेग, श्री.अब्दुल्लाखान दुराणी, श्री.अनिल भोसले : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) आडूळ (ता.पैठण, जि.औरंगाबाद) मंडळातील शेतकऱ्यांनी माहे जुलै, २०१८ मध्ये पंतप्रधान पीक विमा योजनेंतर्गत आडूळसह परिसरातील खरीप हंगामातील पिकांसह फळबागांचा ऑनलाईन विमा भरला होता, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, दुष्काळामुळे पीक विमा परतावा मिळण्याबाबत शेतकऱ्यांनी अर्ज केला असता पीक विमा उतरविलेल्या पिकांपैकी बाजरी, मुग, मोसंबी व डाळींब उत्पादक शेतकऱ्यांना विमा मंजूर होऊनही शेतकऱ्यांच्या खात्यात पीक विमा योजनेची रक्कम जमा झाली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून पीक विम्याची रक्कम अदा करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. अनिल बोंडे : (१) हे खरे आहे.

(२) व (३) हे खरे नाही.

प्रधानमंत्री पीक विमा योजनेंतर्गत पैठण तालुक्यातील आडूळ महसूल मंडळातील बाजरी पीकासाठी ५८१ व मुग पीकासाठी १८७७ असे एकूण २४५८ शेतकऱ्यांनी योजनेत सहभाग घेतलेला होता. सहभागी शेतकऱ्यांपैकी २४५० शेतकऱ्यांना रुपये १८.१४ लाख नुकसान भरपाई विमा कंपनीमार्फत निश्चित करण्यात आली असून नुकसान भरपाई वाटपाची कार्यवाही सुरु आहे. उर्वरित ८ लाभार्थी शेतकऱ्यांचे खाते क्रमांक चुकीचे असल्याने नुकसान भरपाई रक्कम वितरीत करण्यात आली नसून सदर चूक दुरुस्त करून नुकसान भरपाईची रक्कम वितरीत करण्याची कार्यवाही करण्यात येत आहे.

तसेच पुनर्रचित हवामानावर आधारित फळपीक विमा योजनेंतर्गत पैठण तालुक्यातील आडूळ महसूल मंडळातील ६५४ शेतकऱ्यांनी मोसंबी तर १७७ शेतकऱ्यांनी डाळींब या फळपीकाचा विमा उतरविला असून त्यापैकी ६५४ मोसंबी विमा धारक शेतकऱ्यांपैकी ६२९ तर १७७ डाळींब विमा धारक शेतकऱ्यांपैकी ७२ शेतकऱ्यांना विमा नुकसान भरपाई अदा करण्यात आलेली आहे. उर्वरीत अनुक्रमे २५ व १०५ मोसंबी व डाळींब विमा धारक शेतकऱ्यांच्या पीक विमा पोर्टलवर अपलोड करण्यात आलेल्या कागदपत्रांमध्ये त्रुटी असल्यामुळे सदर त्रुटीची पूर्तता करण्यात आली असून नुकसान भरपाई शेतकऱ्यांच्या बँक खात्यामध्ये जमा करण्याची कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

उरण (जि.रायगड) येथे उपजिल्हा रुग्णालय बांधण्याबाबत

(१८) * ४७६६७ श्री.बाळाराम पाटील : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) उरण येथील इंदिरा गांधी ग्रामीण रुग्णालय हे गरीब गरजू रुग्णांसाठी असलेले एकमेव रुग्णालय अनेक समस्यांनी ग्रासलेले असल्यामुळे गोरगरीब रुग्णांना उपचारासाठी नाईलाजास्तव खाजगी दवाखान्यात जावे लागत असून सदरहू शासकीय रुग्णालयातील वैद्यकीय अधीक्षक पद ही गत सहा वर्षांपासून रिक्त आहे त्यामुळे सदर रुग्णालयात अतिरिक्त सोयी सुविधा तयार करून १०० खाटांचे रुग्णालय उभारण्याची मागणी ग्रामस्थांकडून गत ५ वर्षांपासून सातत्याने केली जात आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सध्या उपलब्ध असलेल्या जागेत शंभर खाटांचे मल्टीस्पेशलिटी रुग्णालय तसेच अधिकारी, कर्मचाऱ्यांसाठी निवासस्थाने उभारणे अशक्य असल्यामुळे सिडकोने द्रोणागिरी नोडमधील बोकडविरा येथे सहा हजार स्क्वेअर मीटर क्षेत्राचा भूखंड मल्टीस्पेशलिटी रुग्णालयासाठी दिला आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, उरण सामाजिक संस्थेने शासनाच्या विविध विभागा विरोधात उच्च न्यायालयात दाखल करण्यात आलेल्या याचिकेवर मा.उच्च न्यायालयाने जेएनपीटी येथे ट्रामा सेंटर उभारणीचे आदेश दिलेले असूनही कोणतीही कार्यवाही करण्यात आलेली नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार उरण येथे १०० खाटांचे मल्टिस्पेशलिटी रुग्णालय बांधण्याबाबत कोणतीही कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) हे खरे आहे.

उरण येथील ३० खाटांच्या ग्रामीण रुग्णालयात निकषानुसार आवश्यक असलेल्या सोयी सुविधा उपलब्ध आहेत.

उरण ग्रामीण रुग्णालयातील वैद्यकीय अधीक्षक वर्ग-१ हे पद रिक्त असून वैद्यकीय अधिकारी यांची ३ व वैद्यकीय अधिकारी (दंतशल्यचिकीत्सक) यांचे एक अशी एकूण ४ पदे भरलेली आहेत. त्यांचेकडून रुग्णालयात येणाऱ्या रुग्णांना आरोग्य सेवा दिल्या जातात.

सार्वजनिक आरोग्य विभाग, शासन निर्णय दिनांक १७ जानेवारी, २०१३ अन्वये ग्रामीण रुग्णालय, उरण चे १०० खाटांच्या उपजिल्हा रुग्णालयात श्रेणीवर्धन करण्यास मान्यता दिलेली आहे.

(२) अंशतः खरे आहे.

श्रेणीवर्धीत १०० खाटांचे उपजिल्हा रुग्णालय व निवासी गाळे बांधकामासाठी सिडको प्राधिकरणास रुपये ८४,१४,०००/- अदा केल्यावर ५९८३.७९ स्क्वे.मीटर जागा सिडको प्राधिकरणाने उपलब्ध करून दिली आहे.

(३) अंशतः खरे आहे.

उरण सामाजिक संस्थेमार्फत उच्च न्यायालयात दाखल करण्यात आलेल्या जनहीत याचिका क्र.१३७/२०१७ च्या अनुषंगाने मा.उच्च न्यायालयाने उरण येथे अपघातग्रस्त रुग्णांना तातडीने उपचार मिळावे याकरीता कार्यरत असलेल्या ग्रामीण रुग्णालयाच्या ठिकाणी २० खाटांचे ऑर्थोपेडीक हॉस्पिटल आवश्यक असल्याबाबत नमूद केले आहे.

(४) उरण जिल्हा रायगड येथील १०० खाटांचे उपजिल्हा रुग्णालय व अधिकारी/कर्मचारी यांचे निवासी गाळे इमारत बांधकामाच्या रुपये ५७,५१,३३,०००/- च्या अंदाजपत्रक आराखड्यास दिनांक १५ सप्टेंबर, २०१८ च्या शासन निर्णयान्वये प्रशासकीय मान्यता देण्यात आलेली आहे. यासाठी सी.एस.आर.फंडातून निधी उपलब्ध करून घ्यावयाचा आहे. सी.एस.आर. फंडामधून निधी उपलब्धतेबाबत शासनस्तरावरून संबंधित कंपन्यांचे आस्थापनांना पत्रव्यवहार करण्यात आलेला असून यासंदर्भात पाठपुरावा करण्यात येत आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**रायगड जिल्हा सामान्य रुग्णालय, प्राथमिक आरोग्य केंद्रातील
रिक्त पदे व इतर सोयी-सुविधा उपलब्ध करून देण्याबाबत**

(१९) * ४६५७६ श्री.जयंत पाटील, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.धनंजय मुंडे : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) रायगड जिल्ह्यातील जिल्हा सामान्य रुग्णालय, प्राथमिक आरोग्य केंद्रात वैद्यकीय अधिकाऱ्यांची रिक्त पदे, अपुरा औषध पुरवठा, सोनोग्राफी मशीन बंद अशा विविध कारणामुळे रायगड जिल्ह्यात माता व बाल मृत्यूच्या प्रमाणात वाढ झाली असून मागील तीन वर्षात ८१ गरोदर माता व ९६७ बालकांचा मृत्यू झाला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, जिल्हा सामान्य रुग्णालयात औषधांचा तुटवडा, घाणीचे साम्राज्य, अत्यावश्यक साहित्य व सोयी-सुविधांचा अभाव यामुळे रुग्णांना शस्त्रक्रियेसाठी ८ ते १० दिवस थांबावे लागते अन्यथा मुंबई किंवा खाजगी रुग्णालयातून उपचार करून घ्यावा लागत असणे तसेच सोनोग्राफी सेंटरमध्ये तज्ञ नसल्यामुळे सोनोग्राफी सेंटर बंद आहे, त्यामुळे रुग्णांना खाजगी सोनोग्राफी सेंटरमधून सोनोग्राफी करावी लागत असल्याने जादा आर्थिक भार सहन करावा लागत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी अतिरिक्त संचालक, कुटुंबकल्याण, पुणे यांनी जिल्हा शल्यचिकित्सक, रायगड यांना दिनांक १२ नोव्हेंबर, २०१८ रोजी पत्रान्वये चौकशी करण्याबाबत कळविण्यात आले होते, त्याप्रमाणे चौकशी अहवाल तयार करून सादर करण्यात आला आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने रायगड जिल्हा सामान्य रुग्णालय, प्राथमिक आरोग्य केंद्रातील रिक्त पदे, औषध पुरवठा, सोनोग्राफी सेंटर व इतर सोयी सुविधा उपलब्ध करून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) हे अंशतः खरे आहे.

रायगड जिल्ह्यात मागील ३ वर्षात ७५ मातामृत्यू आणि १०२१ बालमृत्यू झाले आहेत. त्यामध्ये वाढ नाही. तसेच हे मृत्यू, रिक्त पदे, औषधपुरवठा व बंद सोनोग्राफी मशीन यामुळे झालेले नाहीत.

(२) हे अंशतः खरे आहे.

शस्त्रक्रिया करण्यापूर्वी रुग्णांच्या चाचण्या/तपासण्या करून त्यांचा अहवाल आल्यानंतर शस्त्रक्रिया केली जाते. यासाठी काही कालावधी लागतो. जिल्हा रुग्णालय, रायगड येथे विशेषतज्ञ उपलब्ध नसल्यामुळे ७ महिने सोनोग्राफी बंद होती हे खरे आहे. परंतु राष्ट्रीय आरोग्य अभियानांतर्गत विशेषतज्ञ उपलब्ध झाल्यानंतर ही सेवा सुरु करण्यात आली आहे.

(३) होय, हे खरे आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही. तथापि, वैद्यकीय अधिकारी गट-अ पदावरील नियमित रिक्त पदे भरण्याबाबतची कार्यवाही शासनस्तरावर सुरु आहे. तसेच वैद्यकीय अधिकारी यांचे रिक्त पदांवर नियमित वैद्यकीय अधिकारी उपलब्ध होईपर्यंत कंत्राटी वैद्यकीय अधिकारी यांची नेमणूक करण्याची कार्यवाही जिल्हास्तरावर सुरु आहे. औषधे व उपकरणे उपलब्ध करण्यात आले आहे. तसेच सोनोग्राफी सेंटर सुरु करण्यात आले आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

डागा रुग्णालय, नागपूर येथे डायलिसीस केंद्र उभारणीबाबत

(२०) * ४७५२७ श्री.गिरीशचंद्र व्यास, प्रा.अनिल सोले, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात वाढत्या किडणीचे विकारावर उपायोजना म्हणून डागा रुग्णालय, नागपूर येथे महिलांसाठी पहिला डायलिसीस केंद्र सुरु करण्याचे आश्वासन तत्कालीन आरोग्यमंत्री यांनी देवूनही दीड वर्षांचा कालावधी होऊन डायलिसीस केंद्र सुरु झाले नसल्याचे दिनांक २५ एप्रिल, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून डागा रुग्णालय, नागपूर येथे डायलिसीस केंद्र उभारणीबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) व (२) सदर आश्वासनाबाबत लेखी माहिती विभागास प्राप्त झाल्याचे दिसून येत नाही. डागा रुग्णालय नागपूर येथे डायलिसीस केंद्रकरीता पुरेशी जागा उपलब्ध नसल्याने तेथे डायलिसीस केंद्र सुरु करण्याचे नियोजन नाही. नागपूर येथील दोन शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालयामध्ये डायलिसीस सुविधा उपलब्ध आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबईत रक्त पुरवठा करणारी 'मागेल तेथे रक्त'

(ब्लड ऑन कॉल) योजना सुरु करण्याबाबत

(२१) * ४७९३४ श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.प्रविण दरेकर, श्रीमती स्मिता वाघ, श्री.रमेशदादा पाटील, अॅड.अनिल परब, डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे, श्री.विलास पोतनीस, श्री.रविंद्र फाटक, श्री.नागोराव गाणार, प्रा.अनिल सोले, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी

रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.सुधीर तांबे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, डॉ.वजाहत मिर्जा, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.मोहनराव कदम, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सार्वजनिक आरोग्य विभागाने सन २०१३ मध्ये सातारा येथे प्रायोगिक तत्वावर सुरु केलेली 'मागेल तेथे रक्त' (ब्लड ऑन कॉल) ही योजना सन २०१४ पासून मुंबईसह राज्यात सुरु करण्यात आली असून मुंबईतील जे.जे. रुग्णालयातील महानगर रक्तपेढीच्या माध्यमातून रुग्णांना रक्त पुरवठा करणारी आरोग्य विभागाची योजना बंद करण्यात आल्याचे माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, जे.जे. रुग्णालयाची दयनीय अवस्था झाली असून येथे रक्तदानासाठी येणाऱ्यांना तसेच रुग्णांना तुटक्या खाटा व फाटक्या चादरी दिल्या जातात, तसेच, रक्ताच्या विविध चाचण्या करणारी उपकरणे बंद स्थितीत असल्याचे निदर्शनास आले आहे, यामुळे सुमारे ४० हजार रक्तपिशव्या साठवणूक करण्याची क्षमता असलेल्या रक्त पेढीत महिन्यात केवळ अडीच ते तीन हजार रक्ताच्या पिशव्या रक्तदानातून जमा होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, महानगर रक्तपेढीतील डॉक्टर, तंत्रज्ञ व कर्मचाऱ्यांच्या संघटनेने खाटांची दुरुस्ती, नवीन चादरी देण्याबरोबर बंद पडलेल्या उपकरणांच्या जागी नविन उपकरणे उपलब्ध करून देण्याची मागणी प्रधान सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग यांच्याकडे करूनही कोणतीच कार्यवाही झाली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने मुबलक रक्त पुरविणाऱ्या जे.जे. रुग्णालयातील महानगर रक्तपेढीतील उपकरणे अद्यावत करून मुंबईतील रक्त पुरविणारी 'मागेल तेथे रक्त' (ब्लड ऑन कॉल) ही योजना सुरु करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) हे खरे आहे.

या योजनेतर्गत मुंबईतील रुग्णालयाकडून रक्ताची मागणी अत्यल्प असल्यामुळे योजना मुंबईसाठी वगळण्यात आली आहे.

(२) हे खरे नाही.

माहे डिसेंबर, २०१७ मध्ये १० अद्ययावत रक्तदाता बेडस खरेदी करण्यात आलेले आहेत. तसेच चादरी देखील दिड वर्षापूर्वी खरेदी केलेल्या आहेत.

सर जे.जे. महानगर रक्तपेढीची रक्त पिशव्या साठवणूक क्षमता १० हजार युनिट एवढी आहे. प्रति माह गरजेप्रमाणे अंदाजे २५०० ते ३००० युनिट एवढे रक्त संकलन होते. सदरच्या रक्ताचे विलगीकरण करून अंदाजे ९००० रक्त घटक तयार करून साठवणूक करण्यात येतात.

(३) हे खरे नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**औंध (जि.पुणे) येथील जिल्हा पशुवैद्यकीय चिकित्सालयात
औषधांची मुदत संपण्यापूर्वीच नष्ट केल्याबाबत**

(२२) * ४७६३४ श्री.अनिल भोसले : सन्माननीय पशुसंवर्धन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पुणे शहरातील औंध येथील जिल्हा पशुवैद्यकीय चिकित्सालयात शासनाकडून पुरवठा केल्या जाणाऱ्या औषधांची वैधता सन २०१९-२० पर्यंत मुदत असूनही औषधांचा साठा जाळून नष्ट करण्याचा तसेच औषधे जमिनीत पुरण्याचा व सुस्थितीतील सलाईनच्या बाटल्या कापून नष्ट करण्यात आल्याचा प्रकार माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आला, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, त्यामुळे पशुवैद्यकीय रुग्णालयात जनावरांच्या उपचाराकरीता आवश्यक औषधे खाजगी दुकानातून जादा दराने विकत घ्यावे लागत असल्याने पशुपालकांना आर्थिक भुर्दंड सोसावा लागत आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने शासनाकडून पुरविल्या जाणारी औषधे विनाकारण नष्ट करणाऱ्या संबंधित दोषी अधिकाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.महादेव जानकर : (१) हे खरे आहे.

(२) जी औषधे पशुवैद्यकिय रुग्णालयात उपलब्ध असतात ती जनावरांच्या उपचाराकरीता प्राधान्याने वापरली जातात. परंतु जी औषधे उपलब्ध नसतात. अशी औषधे ही पशुपालकांना आवश्यकतेनुसार बाहेरून विकत घ्यावी लागतात.

(३) प्रादेशिक पशुसंवर्धन सहआयुक्त, पुणे विभाग, पुणे यांचे प्रतिनिधी व जिल्हा पशुसंवर्धन उपआयुक्त पुणे यांनी दिनांक १९/०४/२०१९ रोजी तक्रारदार व इतर अधिकारी यांचे उपस्थितीत सदर प्रकरणी पंचनामा करून प्राथमिक अहवाल आयुक्त पशुसंवर्धन, पुणे कार्यालयास सादर केलेला असून, या सर्व घटनेची बहुसदस्यीय समितीद्वारे चौकशी करून दोषीविरुद्ध विभागीय चौकशी प्रस्तावित करावी, असे प्राथमिक अहवालात प्रस्तावित केलेले आहे.

अतिरिक्त आयुक्त पशुसंवर्धन, पुणे यांनी दिनांक २२/०४/२०१९ च्या पत्रान्वये प्रादेशिक सहआयुक्त पशुसंवर्धन, पुणे विभाग, पुणे यांना सदर प्रकरणी चौकशी करून अहवाल अभिप्रायासह सादर करण्याचे आदेश दिलेले आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

नवी मुंबईतील गावांना जमिनीचे प्रॉपर्टी कार्ड देण्याबाबत

(२३) * ४८०२२ श्री.रमेशदादा पाटील : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नवी मुंबईतील ऐरोली, दिवा, राबाडा, गोठीवली, तळवली, घणसोली, कोपरखैरणे, महापे, तुर्भे, शिरवणे आणि नेरुळ आदि गावांचे ७ हजार ३० प्रॉपर्टी कार्ड हे भूमापन कार्यालयात उपलब्ध झाले असल्याचे माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, मूळ गावठाणातून क्लस्टर योजना कायमस्वरूपी हद्दपार होणार आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर गावकऱ्यांना प्रॉपर्टी कार्ड देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) नवी मुंबईतील तुर्भे सजा अंतर्गत ऐरोली, दिवा, रबाळा, गोठीवली, तळवली, घणसोली, कोपरखैरणे, महापे, तुर्भे, शिरवणे, नेरूळ या गावातील गावठाण भूमापनाची कार्यवाही सन १९६८ ते १९७६ मध्ये पूर्ण झालेली असून एकूण ७०३० मिळत पत्रिका उपलब्ध आहेत, हे खरे आहे.

(२) समूह विकास योजना (क्लस्टर योजना) बाबत नगरविकास विभागाकडून कार्यवाही करण्यात येत असून सदर विभागाकडून प्राप्त अभिप्रायानुसार नवी मुंबईतील मूळ गावठाणे व गावठाणालगत प्रकल्पग्रस्तांनी गरजेपोटी केलेल्या बांधकामांचे नियमितीकरण व पुनर्विकासाबाबत समूह विकास योजनेची (क्लस्टर योजनेची) तरतूद नवी मुंबईमधील सिडको नवनगर विकास प्राधिकरणाच्या अधिसूचित क्षेत्राच्या सर्वसाधारण विकास नियंत्रण नियमावलीमध्ये विनियम ३५ नव्याने अंतर्भूत करण्यासाठी तसेच नवी मुंबई महानगरपालिकेचे मंजूर विकास नियंत्रण नियमावलीत विनियम ४६(६) चा नव्याने अंतर्भाव करण्यासाठी महाराष्ट्र प्रादेशिक व नगर रचना अधिनियम, १९६६ चे कलम ३७ (१अेअे) अन्वये फेरबदलाची सूचना दिनांक ०४/०३/२०१४ रोजी शासन, नगर विकास विभागाने प्रसिध्द केली होती. सदर फेरबदल सूचनेच्या अनुषंगाने जनतेने, लोकप्रतिनिधी यांनी हरकती/सूचना केल्या होत्या. सदरहू फेरबदलाची वैधानिक कार्यवाही पूर्ण करण्यात आली असून अंतिम निर्णय संकल्पित आहे.

(३) सदर गावामध्ये नगर भूमापन योजना लागू होवून सदर गांवे परिरक्षणासाठी घेण्यात आलेली आहेत. अर्जदार यांनी नगर भूमापन अधिकारी, ठाणे यांच्याकडे अर्ज सादर केल्यानंतर मिळकतदार यांना नक्कल फि आकारून मिळकत पत्रिकेच्या नकला पुरविण्यात येतात.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**कांदिवली (मुंबई) येथील राज्य कामगार विमा रुग्णालयामध्ये
वैद्यकीय सोयी-सुविधा उपलब्ध करून देण्याबाबत**

(२४) * ४६४८९ श्री.विलास पोतनीस : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कांदिवली (मुंबई) येथील राज्य कामगार विमा रुग्णालयामध्ये प्रसूतिगृह, नवजात शिशूंची काळजी घेण्यासाठी विशेष कक्ष, तसेच आय.सी.यु. कक्षाची उपलब्धता नसल्यामुळे या रुग्णालयात उपचारासाठी येणाऱ्या रुग्णांना इतर रुग्णालयात उपचारासाठी पाठविण्यात येत असल्याची बाब माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने कांदिवली येथील राज्य कामगार विमा योजनेच्या रुग्णालयात अद्ययावत वैद्यकीय सोयी सुविधा उपलब्ध करून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) हे खरे आहे.

(२) दिनांक ११/०३/२०१९ रोजी "महाराष्ट्र राज्य कामगार विमा सोसायटी" ची नोंदणी करण्यात आली असून त्यांचेमार्फत कांदिवली रुग्णालयात प्रसूतिगृह, NICU व ICU या सेवा सुरु करण्याबाबत कार्यवाही करण्यात येत असल्याने चौकशीचा प्रश्न उद्भवला नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**आर्णी (जि.यवतमाळ) तालुक्यातील ग्रामीण रुग्णालयामध्ये
ट्रामाकेअर युनिट कार्यान्वित करण्याबाबत**

(२५) * ४६७५५ श्री.खवाजा बेग, श्री.हेमंत टकले, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्री.आनंद ठाकूर : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४३१७९ ला दिनांक १९ जुलै, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) आर्णी (जि.यवतमाळ) तालुक्यातील ग्रामीण रुग्णालयामध्ये ट्रामाकेअर युनिट कार्यान्वित करण्याबाबतचा प्रस्ताव उपसंचालक आरोग्य विभाग, अकोला मंडळ, अकोला यांनी जा.क्र. नियोजन/ग्रा.रु.आर्णी/ट्रॉकेयु/२०१५, दिनांक १६/०९/२०१५ नुसार संचालक, आरोग्य सेवा संचालनालय, मुंबई यांना सादर केला आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, त्यानुसार संचालक आरोग्य सेवा यांनी जा.क्र. सं.आ.से/कक्ष-३/टे-५/संकीर्ण/ट्रॉकेयुबाबत/ग्रा.रु.आर्णी बाबतचा प्रस्ताव दिनांक १३/१०/२०१६ रोजी शासनास सादर केला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी मागणी करूनही सदर प्रलंबित प्रस्तावावर अनेक वर्षांपासून कोणतीही कार्यवाही करण्यात आली नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) होय, हे खरे आहे.

(३) व (४) राज्यातील ट्रामा केअर सेंटरची व्यवहार्यता तपासून केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांच्या आधारे ट्रामा केअर सेंटरचा बृहत आराखडा तयार करण्यासाठी निकष तयार करून शासनास शिफारस करण्यासाठी दिनांक २२/११/२०१८ च्या शासन निर्णयान्वये तांत्रिक समिती गठीत करण्यात आली आहे. सदर समितीचा अहवाल अप्राप्त आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**चंद्रपूर जिल्हा सामान्य रुग्णालयात वस्तु खरेदीत
अनियमितता झाल्याबाबत**

(२६) * ४७१७९ श्री.रामदास आंबटकर, प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) चंद्रपूर जिल्हा सामान्य रुग्णालयात सन २०१४-१५ ते २०१७-१८ या ३ वर्षांच्या कालावधीत आहार, वाहन चालक, स्वच्छता, सुरक्षा, धुलाई व इतर तांत्रिक कंत्राटी सेवा, किरकोळ वस्तु खरेदी इत्यादी पुरवठ्यात रुपये ४ कोटी ४२ लक्ष ३० हजार ८१७ रुपयाची अनियमितता झाल्याचे लेखापरिक्षण अहवालावरून दिसून आल्याचे दिनांक १८/१२/२०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने दोषी कंत्राटदार व अधिकाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) सन २०१४-१५ ते २०१७-१८ या कालावधीचे विशेष लेखा परिक्षण, सहसंचालक, आरोग्य सेवा (अर्थ व प्रशासन), मुंबई यांचे पथकामार्फत दिनांक ३०/०७/२०१८ ते ११/०८/२०१८ या कालावधीत करण्यात आले. सदर अहवालानुसार दोषी आढळून आलेल्या अधिकारी व कर्मचारी यांचेविरुद्ध शिस्तभंगाची करण्याची कारवाई सुरु आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पालघर जिल्ह्यात शासकीय कृषी महाविद्यालय
स्थापन करण्याबाबत**

(२७) * ४७९२१ अॅड.निरंजन डावखरे : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) पालघर जिल्ह्यात शासकीय कृषी महाविद्यालय स्थापन करण्याबाबतचा सविस्तर प्रस्ताव कोकण कृषी विद्यापीठ, दापोली यांनी तयार करून शासनास सादर केला आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने सदर प्रस्तावावर निर्णय घेऊन पालघर जिल्ह्यात कृषी महाविद्यालय स्थापन करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. अनिल बोंडे : (१) होय. परंतु सदरचा प्रस्ताव चौथ्या अधिष्ठाता समितीच्या निकषानुसार सादर करण्यात आला होता. सदयःस्थितीत राज्यातील चारही कृषी विद्यापीठांनी भारतीय कृषी अनुसंधान परिषद, नवी दिल्ली यांच्या पाचव्या अधिष्ठाता समितीच्या शिफारशी स्वीकारलेल्या आहेत. यामुळे पालघर येथे कृषी महाविद्यालय स्थापन करणेबाबतचा सुधारीत प्रस्ताव पाचव्या अधिष्ठाता समितीच्या निकषानुसार विद्यापीठाच्या कार्यकारी परिषदेच्या मान्यतेने कृषी परिषदेच्या मान्यतेसाठी पाठविण्याबाबत डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषी विद्यापीठ, दापोली यांना कृषी परिषद कार्यालयाकडून दिनांक ०६/१२/२०१८ रोजी कळविण्यात आलेले आहे. तथापि, सदरचा प्रस्ताव विद्यापीठाकडून अप्राप्त आहे.

(२) बृहत आराखडा तयार करताना कोकण कृषी विद्यापीठाकडून प्राप्त पालघर येथे नवीन कृषी महाविद्यालय स्थापन करण्याच्या प्रस्तावाचा विचार करण्याबाबत शासनाने दिनांक २५/०३/२०१४ रोजीच्या पत्रान्वये महाराष्ट्र कृषी शिक्षण व संशोधन परिषदेस सूचित केले आहे. महाराष्ट्र कृषी शिक्षण व संशोधन परिषदेकडून दिनांक ३/०७/२०१८ रोजीच्या पत्रान्वये डॉ.एस.एस. मगर, माजी कुलगुरु, डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषी विद्यापीठ, दापोली यांच्या अध्यक्षतेखाली गठित करण्यात आलेल्या समितीने तयार केलेला कृषी शिक्षणाचा बृहत आराखडा शासनास प्राप्त झाला असून सदरचा बृहत आराखडा शासनाच्या विचाराधीन आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**वसई, पालघर व डहाणू (जि.पालघर) तालुक्यात समुद्र किनारी
धूपप्रतिबंधक बंधारे बांधण्याबाबत**

(२८) * ४७३४३ श्री.रविंद्र फाटक : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४५१२१ ला दिनांक २६ नोव्हेंबर, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) वसई, पालघर व डहाणू (जि.पालघर) तालुक्यातील समुद्रकिनारी धूप प्रतिबंधक बंधारे बांधण्याच्या कामांची निविदा प्रक्रिया पूर्ण करण्यात आली

असून सदर कामांना पर्यावरण विभागाची मान्यता (CRZ Clearance) प्राप्त करण्याकरीता महाराष्ट्र सागरी किनारा व्यवस्थापन प्राधिकरण (MCZMA) यांचेकडे प्रस्ताव सादर करण्यात आले असता त्यांनी शिफारस केल्याप्रमाणे सदर प्रस्ताव SEIAA (State Environmental Impact Assessment Authority) यांचेकडे पाठविण्यात आले असून SEIAA यांचेकडून परवानगी प्राप्त झाली आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त धूपप्रतिबंधक बंधान्याच्या कामाकरीता कधीपर्यंत निधी उपलब्ध होणार आहे व प्रत्यक्षात कामास कधीपर्यंत सुरुवात होण्याचे अपेक्षित आहे,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून समुद्रकिनारी धूप प्रतिबंधक बंधारे बांधण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) वसई, पालघर व डहाणू (जि.पालघर) या तालुक्यातील समुद्रकिनारी धूपप्रतिबंधक बंधारे बांधण्याच्या कामाची निविदा प्रक्रिया पूर्ण करण्यात आली आहे. नवापूर वगळता सर्व कामांच्या Coastal Zone Management Plan (CZMP) नकाशास Ministry of Environment Forest & Climate Change यांची मान्यता मिळाल्यानंतर पर्यावरण आघात मूल्यांकन समितीच्या (SEIAA) १५९ व्या बैठकीत परवानगीसाठी सादरीकरण झाले आहे. सदर बैठकीचे इतिवृत्त अद्याप प्राप्त झालेले नाही.

(२) व (३) वसई, पालघर व डहाणू तालुक्यातील सर्व कामांना काही प्रमाणात निधी उपलब्ध झालेला असून कामांची पूर्व तयारी प्रगतीपथावर आहे. SEIAA समितीच्या १५९ बैठकीचे इतिवृत्त प्राप्त झाल्यावर त्यानुषंगाने कार्यवाही करण्यात येईल.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**सोयगांव (जि.औरंगाबाद) तालुक्यातील आरोग्य
केंद्रातील रिक्त पदे भरण्याबाबत**

(२९) * ४६९४१ श्री.सतिश चव्हाण, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.हेमंत टकले, श्री.विक्रम काळे, श्री.अब्दुल्लाखान दुराणी : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) सोयगांव (जि.औरंगाबाद) तालुक्यातील ८६ गावांकरीता जरंडी, बनोटी व सावळदबारा ही तीन आरोग्य केंद्र असून तेथे आरोग्य कर्मचाऱ्यांची मंजूर ५१ पदांपैकी ३९ पदे रिक्त असून १२ कर्मचारी कार्यरत आहेत, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, ग्रामीण भागातील विशेष करून प्रसूतीसाठी महिला रुग्णांना आरोग्य सेवा मिळत नसल्याने खाजगी रुग्णालयात आर्थिक भुर्दंड सहन करून उपचार घ्यावा लागतो, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने सदरहू रिक्त पदे भरण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) हे अंशतः खरे आहे.

जरंडी, बनोटी व सावळदबारा या तीनही प्राथमिक आरोग्य केंद्र मिळून एकूण ४५ पदे मंजूर असून त्यापैकी २५ पदे भरलेली असून २० पदे रिक्त आहे.

(२) हे खरे नाही.

बनोटी येथे प्रसूती सेवा चालू आहेत. जरंडी व सावळदबारा येथील प्राथमिक आरोग्य केंद्राची इमारत मोडकळीस आल्याने त्याठिकाणी नवीन इमारत बांधकाम सुरु असल्याने तेथे प्रसूती सेवा देण्यात येत नाहीत. तथापि, शासकीय रुग्णवाहिकेद्वारे (१०२ व १०८) रुग्णांस इतर शासकीय रुग्णालयात हलविण्यात येत असल्यामुळे रुग्णांना कोणत्याही प्रकारचा आर्थिक भुर्दंड सहन करावा लागत नाही.

(३) जिल्हा आरोग्य सेवे अंतर्गत असलेली रिक्त पदे भरण्याची कार्यवाही ग्रामविकास विभागामार्फत भरण्याची व सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या अधिपत्याखालील रिक्त पदे भरण्याची प्रक्रिया सुरु झालेली आहे.

(४) विलंब झालेला नाही.

**अंधेरी (पूर्व) मरोळ एम.आय.डी.सी. परिसरातील कामगार
रुग्णालय पूर्ववत सुरु करण्याबाबत**

(३०) * ४७४९७ श्री.प्रसाद लाड, डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे, अॅड.अनिल परब, श्री.विलास पोतनीस, श्री.रविंद्र फाटक, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अंधेरी (पूर्व) मरोळ एम.आय.डी.सी. परिसरातील कामगार रुग्णालयाला दिनांक १७ डिसेंबर, २०१८ रोजी दुपारी लागलेल्या भीषण आगीत ८ जण मृत्यूमुखी व अन्य १५७ जण गंभीररित्या जखमी झाले आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरहू रुग्णालय महिनाभरात पूर्ववत सुरु करण्यात येईल असे आश्वासन केंद्र शासनाकडून देण्यात येऊनही रुग्णालय सुरु झाले नाही, त्यामुळे कामगार विमा योजनेच्या लाभार्थी रुग्णांची गैरसोय होत असल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने रुग्णालय पूर्ववत सुरु करून रुग्णांना मदत देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) हे अंशतः खरे आहे.

सदर दुर्घटनेत १३ व्यक्ती मृत्यूमुखी पडल्या असून २७ व्यक्तींना गंभीर इजा व १५७ व्यक्तींना किरकोळ दुखापती झालेल्या होत्या.

(२) हे खरे आहे.

(३) शासनाने अप्पर मुख्य सचिव, उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती गठीत केली आहे. समितीचा अहवाल प्रतिक्षेत आहे. तथापि, प्रथमदर्शनी आगीचे कारण वेल्डींग करत असताना तळमजल्यावरील रबर सील साहित्यावर ठिणगी पडून आग लागल्याचे कारण दिसून आले आहे.

मृत व्यक्तीच्या वारसास राकावि महामंडळाकडून प्रत्येकी दहा लाख प्रमाणे सानूग्रह अनुदान वाटप करण्यात आले आहे. गंभीर इजा पोहचलेल्या २७ व्यक्तींना प्रत्येकी दोन लाखाप्रमाणे १५७ किरकोळ जखमी व्यक्तींना प्रत्येकी एक लाख याप्रमाणे अनुदान धनादेशाद्वारे देण्यात आले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

पुणे-मिरज रेल्वे मार्गाकरीता सातारा जिल्ह्यातील संपादित केलेल्या जमिनीचा मोबदला देण्याबाबत

(३१) * ४७९२७ श्री.आनंदराव पाटील, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.सुधीर तांबे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.जनार्दन चांदूरकर, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.मोहनराव कदम : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पुणे-मिरज रेल्वे मार्गाचे दुहेरीकरण व विद्युतीकरणाच्या प्रकल्पाकरीता सातारा जिल्ह्यातील शेतकऱ्यांच्या संपादित करण्यात आलेल्या जमिनीचा मोबदला दिला नसल्याने रेल्वे विभागासह ठेकेदाराने शिरवडे परिसरात विद्युतीकरणासाठी खांब उभे करण्याचे सुरु केलेले काम शेतकऱ्यांनी आंदोलन करून बंद पाडले असल्याचे दिनांक ६/०४/२०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून संपादित केलेल्या जमिनीचा शेतकऱ्यांना मोबदला देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) व (२) रेल्वे विभागाकडून प्राप्त माहितीनुसार शिरवडे परिसरातील रेल्वे विभागाच्या यापूर्वी ताब्यात असलेल्या क्षेत्रात विद्युतीकरणाचे खांब उभे करण्याचे काम सुरु असताना शेतकऱ्यांनी आंदोलन केले आहे, ही बाब खरी आहे.

पुणे-मिरज रेल्वे मार्गाच्या दुहेरीकरणासाठी उपविभागीय अधिकारी, कराड यांच्याकडे कराड तालुक्यातील २१ गावांचे २३ खाजगी वाटाघाटीने भूसंपादनाचे प्रस्ताव प्रगतीपथावर आहेत. रेल्वे मार्गाचे दुहेरीकरण व विद्युतीकरणाच्या प्रकल्पाकरीता कराड तालुक्यातील कोणत्याही जमिनीचा आगाऊ ताबा घेतलेला अथवा रेल्वे विभागास देण्यात आलेला नाही. शेतकऱ्यांच्या संमतीने खाजगी वाटाघाटीने प्रस्ताव पूर्ण झाल्यानंतर मोबदला देण्याची कार्यवाही नियमाप्रमाणे करण्यात येणार आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मानवत (जि.परभणी) तालुक्यात दुष्काळजन्य परिस्थिती
निर्माण झाल्याबाबत**

(३२) * ४७२९० श्री.विप्लव बाजोरिया : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मानवत (जि.परभणी) तालुक्यात दुष्काळजन्य परिस्थिती निर्माण झाली असल्याने पशुधनाला चाऱ्याअभावी पालन करणे कठीण जात आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, तालुक्यातील जवळपास ८० टक्के विहिरी व बोअर आटल्या असल्याने ग्रामस्थांना तीन किलोमीटर अंतरावर जावून शेतातून सायकल, बैलगाडी आदी वाहनांवरून पाणी आणावे लागत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून तालुक्यातील पिण्याच्या पाण्याची दिवसेंदिवस वाढत चाललेली पाणीटंचाई दूर करण्याच्यादृष्टीने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. अनिल बोंडे : (१) हे खरे नाही.

मानवत तालुक्यात २४,५९८ मोठी जनावरे, ६,०३४ लहान जनावरे तसेच, ९,६८८ शेळ्या-मेंढ्या असून यांच्यासाठी प्रतिदिन १७२ मे.टन चाऱ्याची आवश्यकता आहे. तालुक्यात खरीप व रब्बी हंगामातून एकूण ३१,०२० मे.टन, जिल्हा वार्षिक योजनेतर्गत वैरण विकास कार्यक्रमातून २,४६४ मे.टन आणि राष्ट्रीय कृषी विकास योजनेतर्गत वैरण बियाणे वाटप कार्यक्रमातून २१,८९० मे.टन चारा उत्पादन अपेक्षित असून, उपरोक्त सर्व योजनांमधून उत्पादित होणारा चारा तालुक्यातील पशुधनासाठी माहे ऑगस्ट, २०१९ पर्यंत पूरेसा होणार आहे.

(२) तालुक्यातील पाणी टंचाई निवारणासाठी ५ टॅकर्स सुरु असून, २१ विहीर / बोअर अधिग्रहीत केलेल्या आहेत. नळ योजना विशेष दुरुस्तीच्या १३ कामांना प्रशासकीय मान्यता प्रदान करण्यात आलेली असून, त्यापैकी ०८ कामे पूर्ण झालेली आहेत. तसेच, ०३ नवीन विंधन विहीर कामांना देखील प्रशासकीय मान्यता प्रदान करण्यात आलेली असून, सदरची कामे सुरु करण्याची कार्यवाही चालू आहे.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

अकोला येथील जुने शहरातील कॅनॉल रोडच्या मोजणीचे काम पूर्ण करण्याबाबत

(३३) * ४७२३१ श्री.गोपिकिशन बाजोरीया : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अकोला येथील जुने शहरातील कॅनॉल रोडच्या शासकीय मोजणीला माहे मार्च, २०१८ मध्ये सुरुवात झाली असून एक वर्षाचा कालावधी होऊनही भूमी अभिलेख विभाग व महानगरपालिका प्रशासनाच्या दुर्लक्षामुळे सदरहू मोजणीची प्रक्रिया अपूर्ण असल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१), (२) व (३) अकोला येथील जुने शहरातील सुकापूर, निजामपूर, तपलाबाद, अकोला येथील कॅनॉल रोडच्या मोजणीसाठी महानगरपालिका, अकोला यांनी उपअधीक्षक भूमि अभिलेख, अकोला कार्यालयाकडे दिनांक २४/०१/२०१८ रोजी मोजणी अर्ज केला. मोजणी ठिकाणावरील अतिक्रमित झोपडपट्टीधारकांचा असलेला विरोध व जागेवरील काटेरी झुडपे महानगरपालिका, अकोला यांचेकडून साफ केलेली नसल्याने मोजणीचे काम करता आलेले नाही. श्री.कमलकुमार श्रावणजी भिरड या व्यक्तीने मा.उच्च न्यायालय खंडपीठ, नागपूर यांचेकडील याचिका क्र. ४०७६/२०१४ ची कागदपत्रे मोजणी समयी दाखवून मोजणीस विरोध केला. तसेच लोकसभा सार्वत्रिक निवडणूक २०१९ कामी उपअधीक्षक भूमि अभिलेख, अकोला कार्यालयातील कर्मचाऱ्यांच्या सेवा अधिग्रहित केल्या होत्या. सदर कारणांमुळे उपअधीक्षक भूमि अभिलेख, अकोला यांच्याकडे मोजणी अर्ज प्राप्त झाल्याच्या दिनांकापासून ११ महिन्यांच्या कालावधीत उपअधीक्षक भूमि अभिलेख, अकोला यांना मोजणी काम करता आले नाही. तथापि, मोजणी करावयाचे क्षेत्र हे अतिक्रमित असल्याने व जागेवर कच्ची व पक्की घरे बांधल्याने कायम खुणांचा आधार घेणेसाठी जादा क्षेत्राची मोजणी करून मोजणी कामाची पूर्तता दिनांक २१/०५/२०१९ अखेर पूर्ण केलेली आहे. कॅनॉल रोडच्या जागेच्या अभिलेखाप्रमाणे हद्दी खुणा दाखविण्यात येवून अर्जदार यांना मोजणी नकाशाची "क" प्रत पुरविण्याची कार्यवाही करण्यात येत आहे.

**गेवराई व माजलगाव (जि.बीड) तालुक्यातील अवैध
वाळू साठे जप्त करण्याबाबत**

(३४) * ४७९४३ श्री.विनायकराव मेटे : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राजापूर, गंगावाडी (ता.गेवराई, जि.बीड) व इतर काही गावातून दररोज ३ हजार ब्रॉस वाळू वाळूमाफिया हे तलाठी, मंडळ अधिकारी, तहसिलदार, नायब तहसिलदार, पोलीस प्रशासनातील डी.वाय.एस.पी., पोलीस निरीक्षक, ठाणे अंमलदार, बीट अंमलदार व काही पदाधिकारी यांच्या संगनमताने अवैधरित्या वाळू चोरी करित असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, कोडगाव थडी हिवरा (बु) सारोळा, पुरषोत्तमपुरी, मंजस्थ, आंबेगाव, बोरगाव, सोमढाणा, शुक्लतीर्थ, लीबगाव, मोगरासह माजलगाव शहराजवळील सिंदफना नदीतील मनुर लुखेगावख, सांडस चिंचोली (ता.माजलगाव, जि.बीड) या ठिकाणाहून दररोज शेकडो ब्रास वाळू चोरी केली जात असून वाळू माफिया, शासकीय अधिकारी/कर्मचारी यांच्या संगनमताने वाळू साठवून ठेवत आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, राजकमल कन्स्ट्रक्शनला राजापूर (ता.गेवराई, जि.बीड) मध्ये ७०० ब्रास वाळू उपलब्ध परवाना असताना या ठेकेदाराने हजारो ब्रास वाळूची अवैधरित्या उचल केल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून वाळूचे साठे जप्त करण्याबरोबर वाळूमाफिया व त्यांना सहकार्य करणाऱ्या महसूल व पोलीस प्रशासनातील अधिकारी/कर्मचारी यांच्यावर फौजदारी गुन्हा दाखल करण्याबाबत कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१), (२), (३) व (४) सन २०१८-२०१९ या वर्षामध्ये बीड जिल्ह्यातील गेवराई तालुक्यातील मौजे राजापूर, गंगावाडी व इतर काही गावांमधून वाळूच्या अवैध उत्खननाची काही प्रकरणे दृष्टोत्पत्तीस आली आहेत.

मौजे राजापूर येथील तलाठी निलंबित करण्यात आले असून संबंधित मंडळ अधिकारी यांना कारणे दाखवा नोटीस बजावण्यात आली आहे. तसेच अवैधरित्या वाळूसाठा करणाऱ्या ९ व्यक्तींविरुद्ध पोलीस ठाणे तलवाडा येथे गुन्हा नोंदविण्यात आला आहे.

माजलगांव तालुक्यातील मौजे हिवरा बु. येथून ६०६ ब्रास वाळूसाठा, मौजे सांडस चिंचोली येथून २५ ब्रास वाळूसाठा व मौजे पुरषोत्तमपुरी येथून २२ ब्रास वाळूसाठा जप्त करण्यात आला आहे. तथापि, मौजे कोडगावथडी, सारोळा, मंजरथ, आंबेगाव, बोरगाव, सोमढाणा, शुक्लतीर्थ, लीबगाव, मोगरा सह माजलगांव शहराजवळील सिंदफना नदीतील मनुर लुखेगाव येथे अनधिकृत वाळूसाठे केल्याचे आढळून आले नाही.

मौजे राजापूर येथील ७१५ ब्रास अनधिकृत वाळूसाठा जानेवारी, २०१९ मध्ये जप्त करण्यात येवून त्याचा लिलाव करण्यात आला होता. सदर लिलाव श्री.राजकमल कन्स्ट्रक्शन, बीड यांना मंजूर करण्यात आला होता. सदर ७१५ ब्रास वाळूसाठ्यापैकी १५० ब्रास वाळू लिलावधारकाने उचल केली आहे व उर्वरित ५६५ ब्रास वाळू उचल करण्याचे शिल्लक आहे.

बीड जिल्ह्यात गौण खनिजाचे अवैध उत्खनन व वाहतूक रोखण्यासाठी उपविभागीय अधिकारी, तहसिलदार यांचे अधिनस्थ भरारी पथके निर्माण करण्यात आली आहेत. सदर पथकांमार्फत सन २०१८-१९ या वर्षात गेवराई व माजलगांव तालुक्यात गौण खनिजाचे अवैध उत्खनन व वाहतुकीच्या २२३ प्रकरणी कारवाई करून रुपये ३४७.०७ लक्ष इतकी दंडात्मक रक्कम शासनजमा करण्यात आली आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**बरबडा आणि पाटोदा (ता.नायगाव, जि.नांदेड) येथील
घरकुले निकृष्ट दर्जाची असल्याबाबत**

(३५) * ४७२५९ श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.हरिसिंग राठोड, अॅड.हुस्नबानू खलिफे : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) बरबडा आणि पाटोदा (ता.नायगाव, जि.नांदेड) येथील २८८ नागरिकांसाठी कोटयावधी रुपये खर्चून बांधण्यात आलेली घरकुले ही निकृष्ट दर्जाची असल्यामुळे या घरांचा लाभार्थ्यांनी ताबा घेतला नसल्याचे दिनांक ३ जानेवारी, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदरील घरकुले बांधणाऱ्या कंत्राटदारावर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१) हे खरे नाही.

(२) व (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**दुघाळा (ता.औंढा-नागनाथ, जि.हिंगोली) येथे नैसर्गिक आपत्तीमुळे
मृत पावलेल्यांच्या कुटुंबियांना मदत देण्याबाबत**

(३६) * ४७११७ श्री.रामराव वडकुते, श्री.विक्रम काळे, श्री.अब्दुल्लाखान
दुर्राणी : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील
काय :-

(१) दुघाळा (ता.औंढा-नागनाथ, जि.हिंगोली) येथील शेतकरी बबन संतोबा
पोले यांचा दिनांक २५ मार्च, २०१९ रोजी झालेल्या अवकाळी पाऊसात अंगावर
वीज पडून मृत्यू झाला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून नैसर्गिक आपत्तीमुळे
मृत्यू पावलेल्या कुटुंबियांना आर्थिक मदत देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली
वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१) व (२) दुघाळा (ता.औंढा-नागनाथ, जि.हिंगोली)
येथील श्री.लिंबाजी संतोबा पोले यांचा दिनांक २५ मार्च, २०१९ रोजी वीज
पडून मृत्यू झाला. सदर मृत व्यक्तीच्या वारस पत्नीस रुपये ४ लक्ष सानुग्रह
अनुदान देण्यात आले आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**खेड (जि.रत्नागिरी) येथील मध्यवर्ती प्रशासकीय
इमारतीच्या बांधकामाबाबत**

(३७) * ४७८२७ अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी
रुपनवर, श्री.शरद रणपिसे : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक
उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) खेड (जि.रत्नागिरी) येथील मध्यवर्ती प्रशासकीय इमारतीच्या बांधकामासाठी रुपये ३ कोटी २९ लाखांचा निधी मंजूर करण्यात आला असून सन २०१५ मध्ये नव्या प्रशासकीय इमारतीच्या बांधकामास सुरुवात झाली असून ४ वर्षांचा कालावधी होऊनही इमारतीचे बांधकाम पूर्ण झाले नाही, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या इमारतीचे बांधकाम करणाऱ्या ठेकेदारांची देयके रखडल्याने इमारतीचे बांधकाम प्रलंबित राहिले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने सदर इमारतीचे बांधकाम विहित मुदतीत पूर्ण करण्याच्यादृष्टीने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) होय अंशतः खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

ठेकेदारास वेळोवेळी झालेल्या कामानुसार देयके अदा करण्यात आलेली असून कामावर आजपर्यंत रुपये १२५.२१ लक्ष खर्च झालेला आहे.

(३) चौकशीचा प्रश्न उद्भवत नाही.

सद्यःस्थितीत इमारतीच्या तळमजल्याचे काम भौतिकदृष्ट्या पूर्ण झालेले आहे. तसेच पहिल्या मजल्याचे स्लॅबचे काम पूर्ण झाले असून उर्वरित काम प्रगतीत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**कल्याण-डोंबिवली महानगरपालिका क्षेत्रातील
घरांची अनधिकृत नोंदणी सुरु असल्याबाबत**

(३८) * ४७६१० श्री.प्रविण दरेकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.नागोराव गाणार : तारांकित प्रश्न क्रमांक ३८९३३ ला दिनांक १ मार्च, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) कल्याण-डोंबिवलीतील २७ गावातील बेकायदा इमारतीमधील सदनिकांची विक्री खोटी कागदपत्रे आणि सहाय्य करून करीत असल्याने सदनिकांची नोंदणी अनेक महिन्यापासून बंद असतानाही वाढीव पैसे आकारून दुय्यम निबंधक कार्यालयात नोंदणी केली जात असल्याचे माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून दोषींवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) प्रश्नामध्ये नमुद आशयाची तक्रार दिनांक १९ मार्च, २०१९ रोजी प्राप्त झाली असता, त्यानुषंगाने केलेल्या चौकशीअंती उक्त तक्रारीमध्ये कोणतेही तथ्य आढळून आले नाही.

(२) व (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**कोल्हापूर जिल्हा सहकारी दूध उत्पादक संघाने केलेली
पशुखाद्याची दरवाढ रद्द करण्याबाबत**

(३९) * ४७८८७ श्री.सतेज ऊर्फ बंटी पाटील, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.नागोराव गाणार, प्रा.अनिल सोले, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.रामदास आंबटकर, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : सन्माननीय दुग्धविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) पश्चिम महाराष्ट्रातील विशेषतः कोल्हापूर जिल्हा सहकारी दूध उत्पादक संघ मर्या. (गोकुळ) ने दूध खरेदी दरात उत्पादकांना रुपये २/- दरवाढ देण्याची घोषणा करूनही दूध दरवाढ न देता पशुखाद्याच्या दरात वाढ केल्याचे दिनांक २५ एप्रिल, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, गोकुळमधील अवाजवी व मनमानी खर्चावर तसेच संचालक मंडळाच्या गाड्यावर नियंत्रण ठेवून दूध उत्पादकाला दूध दराच्या माध्यमातून रुपये २/- जादा देणे आवश्यक असताना ते न करता संचालक मंडळ अवाजवी खर्च करीत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सरकी पैडीसारख्या सर्वाधिक मागणी असणाऱ्या पशुखाद्यांच्या किंमतीत गेल्या दोन महिन्यात रुपये ७ दरवाढ झाल्याने शेतकऱ्यांना दूध उत्पादन करताना आर्थिक संकटाचा सामना करावा लागत आहे, हे ही खरे आहे काय

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून संघाने पशुखाद्याच्या दरात केलेली वाढ रद्द करून दूध उत्पादक शेतकऱ्यांना दूध दरवाढ देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.महादेव जानकर : (१) एप्रिल, २०१९ मध्ये कोल्हापूर जिल्हा सहकारी दूध उत्पादक संघाने पशुखाद्याच्या दरात वाढ केली आहे. तसेच याच काळात दूध उत्पादकांना रुपये २५/- प्रति लिटर दराऐवजी रुपये २३/- प्रति लिटर असा दूध खरेदी दर दिला आहे, हे खरे आहे.

मात्र कोल्हापूर जिल्हा सहकारी दूध उत्पादक संघाने दिनांक २१ मे, २०१९ पासून सदर दर पूर्ववत करून रुपये २३/- ऐवजी रुपये २५/- प्रति लिटर असा दर दूध उत्पादकांना देण्यास सुरुवात केली आहे.

(२) कोल्हापूर जिल्हा सहकारी दूध उत्पादक संघाचे संचालक मंडळ अवाजवी खर्च करित असल्याची बाब निदर्शनास आलेली नाही.

(३) पशुखाद्यांच्या किंमतीत दरवाढ झालेली आहे परंतु दूध उत्पादक शेतकऱ्यांच्या हिताकरीता दूधाला योग्य खरेदी दर प्राप्त व्हावा या उद्देशाने दिनांक १ ऑगस्ट, २०१८ पासून प्रतिलिटर रुपये ५/- इतके अनुदान शासनाने मंजूर केले आहे. दिनांक ३१ मार्च, २०१९ पर्यंत दूध उत्पादकांना रुपये ४७४.५२ कोटी इतकी रक्कम वितरीत करण्यात आली आहे. याद्वारे दूध उत्पादकांचे आर्थिक हित जोपासण्याचा शासनाने प्रयत्न केला आहे.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील डॉक्टरांची रिक्त पदे भरण्याबाबत

(४०) * ४८०६९ डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे, अॅड.अनिल परब, श्री.विलास पोतनीस, श्री.रविंद्र फाटक, प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.जयंत पाटील : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील शासकीय रुग्णालयात शल्यचिकित्सक, प्रसूतीतज्ञ, फिजिशियन्स आणि बालरोगतज्ञ अशा चारही विशेष सेवा देणाऱ्या (स्पेशालिटी) डॉक्टरांची १४४४ पदे रिक्त असल्याने रुग्णांची उपाचाराअभावी गैरसोय होत असल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, माहे मार्च, २०१८ च्या अहवालानुसार आरोग्य विभागाची जिल्हा रुग्णालये, उपजिल्हा रुग्णालये, ग्रामीण रुग्णालये, स्त्री रुग्णालये येथे तज्ञांची नेमणूक केली असूनही तज्ञांची पदे रिक्त असल्याने रुग्ण विशेष उपचारापासून वंचित रहात आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) तसेच मूल (जि.चंद्रपूर) येथील उपजिल्हा रुग्णालयातील वैद्यकीय अधिकारी स्त्री रोग तज्ञ, बालरोग तज्ञ डॉक्टरांची व ६ परिचारीकाची पदे रिक्त असल्याचे दिनांक २/०३/२०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने रिक्त पदे भरण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) हे खरे नाही.

राज्यातील शासकीय रुग्णालयात महाराष्ट्र वैद्यकीय व आरोग्य सेवा, गट-अ (६ व्या वेतन आयोगानुसार ग्रेड पे रुपये ५४०० व त्यावरील) विशेषतज्ञांची एकूण १५९७ पदे मंजूर असून, त्यापैकी ९५४ पदे भरलेली आहेत व ६४३ पदे रिक्त आहेत.

महाराष्ट्र वैद्यकीय व आरोग्य सेवा, गट-अ (ग्रेड पे रुपये ५४००) मधील वैद्यकीय अधिकारी व आयपीएचएस अंतर्गत शल्यचिकित्सक, प्रसुतीतज्ञ, फिजिशियन व बालरोगतज्ञांच्या सेवा पुरविण्यात येत असून उपचाराअभावी रुग्णांची गैरसोय होत नाही.

(२) हे खरे नाही,

महाराष्ट्र वैद्यकीय व आरोग्य सेवा, गट-अ (ग्रेड पे रुपये ५४००) मधील वैद्यकीय अधिकारी व आयपीएचएस अंतर्गत कंत्राटी विशेषतज्ञांची सेवा उपलब्ध करून देऊन रुग्ण उपचारापासून वंचित राहणार नाही, याची दक्षता घेण्यात येत आहे.

(३) हे अंशतः खरे आहे,

तथापि, वैद्यकीय अधिकारी स्त्रीरोगतज्ञ यांची सेवा उसनवार तत्वावर घेण्यात आली आहे. तसेच वैद्यकीय अधिकारी, बालरोगतज्ञ यांची ऑन कॉल तत्वावर सेवा घेण्यात आली आहे.

तसेच, परिसेविकांची २ पदे रिक्त आहेत. व अधिपरिचारीकांची १२ मंजूर पदांपैकी १० पदे भरलेली असून २ पदे रिक्त आहेत.

(४) महाराष्ट्र वैद्यकीय व आरोग्य सेवा, गट-अ (ग्रेड पे रुपये ६६००) मधील जिल्हा शल्यचिकित्सक, जिल्हा आरोग्य अधिकारी व विशेषतज्ञ संवर्गातील पदे महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या कक्षेतून (दिनांक ३०/०९/२०२१ पर्यंत) वगळून ती निवड मंडळामार्फत भरण्याबाबत शासनाने निर्णय घेतला आहे. त्यानुसार सदर पदे भरण्याची कार्यवाही सुरु आहे. तसेच पदोन्नती कोटयातील रिक्त पदे भरण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

महाराष्ट्र वैद्यकीय व आरोग्य सेवा, गट-अ (ग्रेड पे रुपये ५४००) मधील वैद्यकीय अधिकाऱ्यांची रिक्त पदे भरण्यासाठी ८७७ पदांकरीता जाहिरात दिली असून, निवड प्रक्रिया सुरु आहे.

तसेच गट-क व गट-ड संवर्गातील रिक्त पदे भरण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**अमळनेर (जि.जळगांव) तालुक्यातील शेतकऱ्यांना
पीक विमा योजनेचा लाभ देण्याबाबत**

(४१) * ४८२२३ श्रीमती स्मिता वाघ : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अमळनेर (जि.जळगांव) तालुका दुष्काळी तालुका म्हणून घोषित असताना महसूल विभागाच्या चुकीच्या पंचनाम्यामुळे तालुक्यातील शेतकऱ्यांना पीक विमा योजनेचा लाभ मिळाला नसल्याचे निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून दोषी कर्मचाऱ्यांवर कारवाई करून शेतकऱ्यांना पीक विमा योजनेचा लाभ देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची करणे काय आहेत ?

डॉ. अनिल बोंडे : (१) हे खरे नाही.

प्रधानमंत्री पीक विमा योजनेतर्गत केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार अधिसूचित विमा क्षेत्र घटकासाठी अधिसूचित पीकांसाठी निर्धारित संख्येप्रमाणे पीक कापणी प्रयोग घेण्यात येतात. सदर पीक कापणी प्रयोगाद्वारे प्राप्त होणाऱ्या पिकांच्या सरासरी उत्पन्नाच्या आकडेवारीची तुलना ही उंबरठा उत्पन्नाशी करून नुकसान भरपाई निश्चित केली जाते.

(२) व (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**टिटवाळा (ता.कल्याण, जि.ठाणे) येथील वालकस
पुलाची पुनर्बांधणी करण्याबाबत**

(४२) * ४८३२७ श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) टिटवाळा (ता.कल्याण, जि.ठाणे) येथील भातसा नदीवर असलेला वालकस पूल देखभाल, दुरुस्ती अभावी जीर्ण झाल्याने कोसळला असल्याचे दिनांक २३/०३/२०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, पूल कोसळल्याने वालकस व बेहरे गावांचा खडवलीशी संपर्क तुटला असून येथील ग्रामस्थ, विद्यार्थी, नोकरदार, शेतकऱ्यांना रेल्वे रुळातून चालत खडवली रेल्वे स्थानकापर्यंत जावे लागत असल्याने ग्रामस्थांची गैरसोय होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने वालकस पुलाची पुनर्बांधणी करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) व (२) होय, हे खरे आहे.

टिटवाळा (ता.कल्याण, जि.ठाणे) येथील भातसा नदीवर असलेला भातसा धरण व्यवस्थापन यांचे अखत्यारीतील वाळकस पुल दिनांक ११/०३/२०१९ रोजी कोसळल्याचे निदर्शनास आले.

(३) होय.

सदरचा पूल हा भातसा जलव्यवस्थापन यांच्या अखत्यारीत आहे. सदर पुलाच्या पुनर्बांधणीबाबत स्थानिक लोकप्रतिनिधींच्या विनंतीनुसार सदर पुलाचे काम नाबार्ड-२५ अंतर्गत प्रस्तावित करण्यात आले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**बिझिलॅन्ड कन्स्ट्रक्शन प्रा.लि., अमरावती यांचे
अनधिकृत बांधकाम निष्कासित करण्याबाबत**

(४३) * ४८७४८ श्री.श्रीकांत देशपांडे : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) बिझिलॅन्ड कन्स्ट्रक्शन प्रा.लि., अमरावती यांना तत्कालीन उपविभागीय अधिकारी, अमरावती यांनी दिनांक २७/१२/२०१० रोजी नांदगाव पेठ, ता.अमरावती येथील जमिनीवर अकृषक निवासी प्रयोजनार्थ मंजूर आदेशात सुधारणा करून व कोणतेही अभिप्राय न मागविता तसेच नियमबाह्यपणे

सुधारीत आदेश काढून निवासी प्रयोजनार्थ मंजूर झालेल्या जमिनीचे कुठल्याही अटी व शर्ती शिवाय वाणिज्य प्रयोजनाकरीता रुपांतरणाचा आदेश दिनांक ४/०३/२०१३ रोजी पारीत केला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर जमिनीमध्ये ४०० दुकानांचे बांधकाम केलेले असताना त्यामध्ये बांधकाम विषयक शासकीय अटी व शर्तीचा भंग करून बांधकाम परवानगी मंजूर होण्यापूर्वीच दुकानांचे बांधकाम करण्यात आले आहे, तसेच लगतच्या ई वर्ग जमिनीमध्येसुध्दा दुकाने व बांधकाम करण्यात आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपविभागीय अधिकारी, अमरावती यांनी सदर बांधकाम अवैध असल्याबाबत अहवाल सादर करून कारवाईची शिफारस केली होती तसेच याप्रकरणी नगर रचना विभागाचा अहवाल सुध्दा मागविला होता, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, बिझिलॅन्ड कन्स्ट्रक्शन प्रा.लि., अमरावती यांनी नांदगावपेठ व देगाव येथील अवैध/अनधिकृत/नियमबाह्य केलेल्या ४०० दुकानांचे बांधकाम शासकीय अधिकारी/कर्मचारी यांच्या संगनमताने केले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने अनधिकृत बांधकाम निष्कासित करून बांधकामास मंजूरी देणाऱ्या संबंधित अधिकारी/कर्मचारी यांच्यावर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१), (२), (३), (४), (५) व (६) मौजा नांदगांव पेठ भाग-२ येथील शेत स.नं. ४४०/४ क्षेत्रफळ ४.९८ हे.आर. ही जमीन उपविभागीय अधिकारी, अमरावती यांच्याकडून महाराष्ट्र जमीन महसूल अधिनियम, १९६६ चे कलम ४४ अन्वये दिनांक २७/१२/२०१० च्या आदेशान्वये निवासी प्रयोजनार्थ अकृषक करण्यात आली होती. तथापि, अंतर्गत लेखापरीक्षण अहवालामधील निरीक्षणाचा विचार करता सदरहू जमीन उपविभागीय अधिकारी, अमरावती यांच्या दिनांक ०४/०३/२०१३ च्या आदेशान्वये निवासी प्रयोजनाच्या ऐवजी वाणिज्य प्रयोजनार्थ अकृषक

करण्यात आलेली असून बांधकामाची परवानगी त्यांच्या दिनांक १६/०८/२०१६ च्या आदेशान्वये देण्यात आलेली आहे. सदरहू प्रकरणी प्राप्त तक्रारीच्या अनुषंगाने उपविभागीय अधिकारी, अमरावती यांचा अहवाल प्राप्त झाल्यानंतर जिल्हाधिकारी, अमरावती यांनी त्यांच्या दिनांक २०/१०/२०१६ च्या आदेशान्वये प्रस्तुत प्रकरणाची तपशीलवार अधिक चौकशी करण्यासाठी उपविभागीय अधिकारी, अमरावती यांच्या अध्यक्षतेखाली एकूण पाच सदस्यांची चौकशी समिती गठीत केली आहे. प्रस्तुत प्रकरणी नांदगांव पेठ व देगांव या दोन गावातील शेत सव्हे नंबरचा समावेश असल्याने व पुर्वीच्या सव्हे नंबरच्या हद्दीच्या खुणा उपलब्ध नसल्याने झालेल्या बांधकामा संबंधात निर्णय घेण्यास अडचण जात आहे. त्यामुळे चौकशी समितीची कार्यवाही पूर्ण झालेली नसून चौकशी समितीचा अहवाल प्राप्त झाल्यानंतर पुढील कार्यवाही करण्याचे संकल्पित आहे.

ऑनलाईन संगणकीकृत प्रणालीत कॉलम १५ चा समावेश करण्याबाबत

(४४) * ४६६४२ श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.किरण पावसकर, अॅड.राहुल नार्वेकर : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात ऑनलाईन संगणकीकृत ७/१२ उताऱ्याच्या नोंदी करताना कुळकायदा जमिनीसाठी असणारा १५ क्रमांकाचा कॉलम काढून टाकण्यात आल्याने, सातारा जिल्ह्यातील ४० ते ४२ हजार शेतकऱ्यांच्या नावे असलेल्या १ ते सव्वा लाख क्षेत्राच्या वहिवाट व खाते उतारे मिळणार नसल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, त्यामुळे ऑनलाईन प्रणालीत दुरुस्ती करून कॉलम १५ च्या नोंदीचा संगणकीकृत ७/१२ व खाते उताऱ्यामध्ये समावेश करावा, अशी मागणी राज्य देवस्थान इनाम जमीनधारक संघटनेने माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान मा.मुख्यमंत्री, मा.महसूल मंत्री व प्रधान सचिव, महसूल विभाग यांना लेखी निवेदन देऊन केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) महाराष्ट्र जमीन महसूल अधिकार अभिलेख व नोंदवह्या (तयार करणे व सुस्थितीत ठेवणे) नियम, १९७१ मधील नियमानुसार गा.न.नं. ७/१२ चा उतारा ठेवण्यात येतो. या गाव नमुन्यातील गा.न.नं. ७ या नमुन्याचे शिर्षक "अधिकार अभिलेख पत्रक" असून, गा.न.नं. १२ चे शिर्षक "पिकाची नोंदवही" असे आहे. महाराष्ट्र जमीन महसूल नियम पुस्तिका (खंड ४) मध्ये विहित केलेल्या नमुन्यामध्येच गा.न.नं. ७/१२ चा उतारा वापरण्याच्या सूचना शासनाने दिल्या आहेत आणि त्याच धर्तीवर, संगणकीकृत गा.न.नं. ७/१२ चा उतारा देण्यात येत आहे. गा.न.नं. ७/१२ चे संगणकीकरण करतांना महाराष्ट्र जमीन महसूल नियम पुस्तिका (खंड ४) मध्ये विहित केलेल्या नमुन्याचाच आधार घेण्यात आला असून त्यात कोणताही बदल करण्यात आला नाही.

कुळ वहिवाट नोंदवही स्वतंत्रपणे गा.न.नं. ७अ मध्ये ठेवण्यात येते व 'अधिकार अभिलेखानुसार जमीन कब्जात असल्याचे मानण्यात येणाऱ्या व्यक्ती व्यतिरिक्त जमीन कब्जात असलेल्या इतर व्यक्ति' ची नोंद ही गाव नमुना नंबर ७-ब मध्ये ठेवण्यात येते व त्याची प्रत तलाठी कार्यालयात उपलब्ध असते.

(२) मा.मुख्यमंत्री, मा.मंत्री (महसूल) तसेच अ.मु.स. (महसूल) कार्यालयाला सदरबाबत विचारणा केली असता त्यांनी ई-ऑफीस या प्रणालीमध्ये शोध घेतला असता सदर निवेदनाची नोंद आढळून आली नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**खांडस (ता.कर्जत, जि.रायगड) भागातील रस्त्यांची कामे
निकृष्ट दर्जाची झाल्याबाबत**

(४५) * ४८००४ प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
(१) खांडस (ता.कर्जत, जि.रायगड) भागातील कशेळे-नांदगांव फाटा, गणेश घाट या रस्त्याचे सन २०१७ मध्ये रुपये ७ कोटी खर्च करून केलेले काम निकृष्ट दर्जाचे झाल्याने रस्त्याची दुरुवस्था झाली असून सदर रस्ता दुरुस्तीचे

काम पुन्हा त्याच कंत्राटदारास देण्यात आले असल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने निकृष्ट दर्जाचे काम करणाऱ्या कंत्राटदाराविरुद्ध व संगनमताने सदर काम त्याच कंत्राटदारास देणाऱ्या सार्वजनिक बांधकाम विभागातील अधिकारी व कर्मचाऱ्यांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) व (२) प्रश्नाधीन कशेळे खांडस गणपती घाट प्रजिमा क्र. १५ हा साखळी क्र. ०/०० ते १५/५०० असा एकूण १५.५० कि.मी. लांबीचा रस्ता आहे.

सदर लांबीपैकी ४.७० लांबीतील काम सन २०१७ मध्ये पूर्ण करण्यात आलेले आहे. या कामाच्या दोषदायित्व कालावधीत कंत्राटदाराने सदर रस्त्याची दोन वर्षे देखभाल दुरुस्ती केलेली आहे. सद्यःस्थितीत सदरची लांबी सुस्थितीत आहे. उर्वरीत लांबीपैकी एकूण ५.१० कि.मी. लांबीतील काम प्रगतीत आहे.

सदरची दोन्ही कामे वेगवेगळ्या साखळी क्रमांकातील असून दोन्ही कामे वेगवेगळ्या ठेकेदारामार्फत कार्यान्वित झालेले आहे. तसेच प्रगतीत असलेले काम वेगळ्या ठेकेदारामार्फत कार्यान्वित आहे. सद्यःस्थितीत पूर्ण झालेले काम गुणवत्तेनुसार झाले आहे व प्रगतीत असलेले काम गुणवत्तेनुसार करण्यात येत आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबई-पुणे द्रुतगती महामार्गावर ट्रामा केअर सेंटर व हेलिपॅड उभारण्याबाबत

(४६) * ४६५६४ श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.सुधीर तांबे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.मोहनराव कदम : तारांकित प्रश्न क्रमांक ३०५६१ ला दिनांक २४

मार्च, २०१७ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) मुंबई-पुणे द्रुतगती महामार्गावर पाच वर्षात २१७९ अपघात होऊन त्यात ६४४ जणांचे बळी गेले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त महामार्गावर होणाऱ्या अपघातांमधील जखमींना तातडीने उपचार मिळण्यासाठी ट्रामा केअर सेंटर व हेलिपॅड उभारण्याचे माहे जून, २०१६ पासून प्रस्तावित करण्यात आलेले असून वडगाव टोल नाक्यानजिक आंझर्डे गावाच्या परिसरात २० गुंठे जागा उपलब्ध करून देण्यात आली आहे, यासाठी सिध्दी विनायक ट्रस्टने आर्थिक सहाय्य करण्याबाबत सहमती दर्शविली असूनही मुंबई-पुणे द्रुतगती मार्गावर ट्रामा केअर सेंटर व हेलिपॅड उभारण्यास सुमारे अडीच वर्षांपासून विलंब होत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून मुंबई-पुणे द्रुतगती महामार्गावर ट्रामा केअर सेंटर व हेलिपॅड उभारण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, या संदर्भातील सद्यःस्थिती काय आहे व याबाबतची कार्यवाही केव्हापर्यंत पूर्ण होणे अपेक्षित आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) गेल्या पाच वर्षात एप्रिल, २०१९ पर्यंत पोलीस विभागाच्या उपलब्ध माहितीनुसार एकूण अपघात १४३६ झाले असून त्यामध्ये ५१८ बळी गेले आहेत. तसेच ५९३ गंभीररित्या जखमी झाले असून किरकोळ जखमींची संख्या १२८ एवढी आहे.

(२) व (३) मौजे ओझर्डे, ता.मावळ येथे ट्रामा केअर सेंटर व हेलीपोर्ट बांधणे यासाठी मुंबई कॉरीडोरमधील ७७ ते ७९ कि.मी. या साखळी दरम्यान दिनांक १७/०५/२०१२ रोजी निविदा प्रसिध्द करण्यात आल्या होत्या त्यानुसार ट्रामा केअर सेंटर व हेलीपोर्ट बांधणे या कामासाठी WoodStock Helicopter Pvt. Ltd. या कंपनीची निवड करण्यात आली आणि दिनांक १६/११/२०१२ रोजी करारनामा व दिनांक १९/११/२०१२ रोजी कार्यारंभ आदेश देण्यात आले आहेत. सदर ट्रामा केअर सेंटरची ३४०० चौ.फूट इमारत दिनांक १४/०६/२०१६ रोजी महामंडळाकडे हस्तांतरित करण्यात आली आहे. तसेच हेलीपोर्टचे बांधकाम पूर्ण झाले आहे. सदर ट्रामा केअर सेंटरसाठी महामंडळाने ऑपरेटिंग

एजन्सीची नियुक्ती केली आहे व दिनांक ३१/०८/२०१८ रोजी इरादापत्र देण्यात आले आहे. सदर इमारतीची डागडुजी करून ट्रामा केअर सेंटर सुरु करण्यात येईल.

(४) या प्रकरणी विलंब झालेला नाही.

राज्यातील शेतकऱ्यांसाठी डिजिटल योजना सुरु करण्याबाबत

(४७) * ४७६४८ डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.विक्रम काळे, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.किशोर दराडे, डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे, अॅड.अनिल परब, श्री.विलास पोतनीस, श्री.रविंद्र फाटक, श्री.गोपिकिशन बाजोरीया, श्री.विप्लव बाजोरिया, श्रीमती स्मिता वाघ : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात शेतकऱ्यांना शेत जमिनीचे ७/१२ उतारे हे ऑनलाईन स्वरूपात मिळण्यासाठी तयार करण्यात आलेली संकेतस्थळे सतत खंडित होत असल्याने राज्यात विशेषतः महागाव (जि.यवतमाळ) तालुक्यातील शेतकऱ्यांना ऑनलाईन ७/१२ उतारे उपलब्ध होत नसल्याने अडचणींना सामोरे जावे लागत असल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, अकोला जिल्ह्यातील शासनाचे “महाभूलेख” संकेतस्थळ तसेच ऑनलाईन सातबारा वितरण बंद असल्याने सातबाराअभावी शेतकऱ्यांची कामे प्रलंबित राहत असल्याचे माहे मे, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, जळगांव जिल्ह्यातील महाऑनलाईचे सर्व्हर डाऊन असल्यामुळे नागरिकांना डिजिटल ७/१२ उतारे मिळत नसल्याचे तसेच जिल्ह्यातील डिजिटल स्वाक्षरी युक्त सातबाऱ्याचे काम अपूर्ण असल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने सदर ७/१२ उतारे संकेतस्थळ अधिक कार्यक्षम करून डिजिटल ७/१२ योजना योग्यरित्या सुरु करून ७/१२ उतारे ऑफलाईन स्वरूपात ठेवण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) ई फेरफार प्रकल्पाच्या अंमलबजावणी अंतर्गत माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये शासनामार्फत जिल्ह्यातील गा.न.नं. ७/१२ चा संपूर्ण डाटा CLOUD वर शिफ्ट करण्याची कार्यवाही सुरु होती. त्यामुळे सदरच्या काही कालावधीमध्ये ऑनलाईन गा.न.नं. ७/१२ मिळण्यास अडचणी निर्माण होत होत्या. परंतु यवतमाळ जिल्ह्यातील तलाठ्यांनी त्यांचे अधिनस्त गावातील सर्व संगणकीकृत गा.न.नं. ७/१२ चा डाटा हा PDF स्वरूपात डाउनलोड करून ठेवलेला होता त्यानुसार खातेदारांचे मागणीप्रमाणे संगणकीकृत गा.न.नं. ७/१२ तलाठ्यांमार्फत उपलब्ध करून देण्यात आलेला आहे. त्यामुळे खातेदारांना अडचणी आलेल्या नाहीत.

(२) माहे मे, २०१९ मध्ये अकोला जिल्ह्याचा गा.न.नं. ७/१२ चा डाटा cloud वर स्थलांतरीत करण्यात आला आहे. यासंदर्भात अकोला तहसिल कार्यालयाकडे कोणताही अर्ज/तक्रार प्राप्त झालेली नाही.

(३) जळगाव जिल्ह्यामध्ये संगणकीकृत गा.न.नं. ७/१२ सर्व्हर अनियमितपणे काम करीत असल्यामुळे शेतकऱ्यांना संगणकीकृत गा.न.नं. ७/१२ वितरीत करण्यास अडचणी येत आहेत. त्यामुळे जळगाव जिल्ह्यातील डिजिटल स्वाक्षरीयुक्त गा.न.नं. ७/१२ चे काम ही अपूर्ण आहे. दिनांक २३ मे, २०१९ पासून जळगाव जिल्ह्याचा डाटा cloud वर स्थलांतरीत करण्यात आला आहे.

(४) संगणकीकृत गा.न.नं. ७/१२ चा डाटा cloud वर स्थानांतरीत झाल्यावरही ई-फेरफार आज्ञावलीच्या कामगिरीत सुधारणा झाली नसल्याने त्याबाबत राष्ट्रीय सूचना विज्ञान केंद्र, पुणे व cloud सर्व्हीस प्रोव्हायडर यांना त्याबाबत तात्काळ कार्यवाहीच्या सूचना जमाबंदी आयुक्त, पुणे यांनी दिल्या आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पालघर व डहाणू (जि.पालघर) तालुक्यात बोगस औषध
विक्रेत्यांवर कारवाई करण्याबाबत**

(४८) * ४६८६४ श्री.आनंद ठाकूर, श्री.धनंजय मुंडे : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पालघर व डहाणू (जि.पालघर) तालुक्यात खते व औषधे विक्रेते हे बागायती शेती करणाऱ्या शेतकऱ्यांना जैविक औषधांच्या नावाखाली बोगस औषधे विकत असल्याची बाब माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून बोगस औषध विक्रेत्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. अनिल बोंडे : (१) नाही.

(२) कृषी निविष्ठांचे विक्री संबंधी दिनांक १३/०४/२०१९ रोजीच्या दैनिक पुण्यनगरी मध्ये बोगस जैविक खते व औषधांच्या नावाखाली शेतकऱ्यांची फसवणूक अशा आशयाचे वृत्त प्रसिध्द झाले. त्यानुषंगाने ७ गुणनियंत्रण निरीक्षकांमार्फत पालघर व डहाणू तालुक्यातील १३ कृषी सेवा केंद्राची तपासणी करण्यात आली. तथापि, वृत्तपत्रातील बातमीच्या अनुषंगाने तपासणीत या कृषी निविष्ठा विक्री केंद्रात बोगस विक्री संबंधातील कुठलीही बाब निदर्शनास आलेली नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील जिल्हा सामान्य रुग्णालयाकरीता सोयी सुविधा
उपलब्ध करून देण्याबाबत**

(४९) * ४६९७२ श्री.अब्दुल्लाखान दुर्राणी, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.विक्रम काळे, श्री.रामदास आंबटकर, प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार, श्री.गिरीशचंद्र व्यास : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात सार्वजनिक आरोग्य विभागांतर्गत ३६ जिल्ह्यापैकी ३१ जिल्ह्यातील जिल्हा सामान्य रुग्णालयाकरीता नविन सिटी स्कॅन मशीन खरेदी केली जाणार असल्याचे दिनांक २८/०३/२०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, परभणी जिल्ह्यातील सामान्य रुग्णालयात सिटीस्कॅन मशीनरी, रेडीओलॉजिस्ट, अपूप्या खाटा, तज्ञ डॉक्टर्स, औषधांचा तुटवडा, सोनोग्राफी मशीन्स व इतर अनेक अपूप्या सुविधांमुळे रुग्णांची गैरसोय होत असल्याने अद्ययावत सोयी सुविधा उपलब्ध करून देण्यात याव्यात, अशी लेखी मागणी परभणी येथील लोकप्रतिनिधींनी मा.सार्वजनिक आरोग्य मंत्री यांच्याकडे सन २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून, परभणी जिल्ह्यासह राज्यात विशेषतः आदिवासी भागातील व नक्षलप्रभावी उपजिल्हा रुग्णालयाकरीता/सामान्य रुग्णालयात सिटी स्कॅन मशीन व अद्ययावत सोयी सुविधा उपलब्ध करून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) हे खरे आहे.

हाफकीन जीव औषध निर्माण महामंडळ यांचेस्तरावरून राज्यातील २७ आरोग्य संस्थांकरीता सी.टी. स्कॅन मशीन खरेदी करण्याबाबतचे आदेश दिनांक २३/१०/२०१८ रोजी निर्गमित करण्यात आले आहेत.

(२) हे खरे आहे.

(३) परभणी जिल्ह्यासह राज्यात विशेषतः आदिवासी भागातील व नक्षलप्रभावी उपजिल्हा रुग्णालयाकरीता/सामान्य रुग्णालयात सिटी स्कॅन मशीन व डायलेसिस मशीन तसेच आहार सेवा उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या आहेत. तसेच राज्यातील नवनिर्मित आरोग्य संस्थांकरीता यंत्रसामुग्री खरेदी करण्याबाबतची कार्यवाही हाफकीन जीव औषध निर्माण महामंडळ यांचेस्तरावरून सुरु आहे. तसेच स्वच्छता/सुरक्षा/वस्त्रधुलाई सेवा व सीसीटीव्ही या बाबींच्या सेवा पुरविण्याबाबत संचालनालय स्तरावरून निविदा प्रसिध्द करण्यात आलेल्या आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मुरुड (जि.रायगड) तालुक्यातील शेतकऱ्यांना
भुसंपादनाचा मोबदला देण्याबाबत**

- (५०) * ४८३९३ श्री.विक्रम काळे : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) रायगड जिल्ह्यातील आगरदांडा ते इंदापूर रस्ता चौपदरीकरण करण्यात येणार असून या रस्त्यासाठी मुरुड तालुक्यातील नांदले, उसडी, टोकेखार, सावली व मिठागार गावांतील ९० शेतकऱ्यांच्या जमिनी संपादित करण्यात येणार आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, रस्त्याच्या चौपदरीकरणाकरीता संपादित करण्यात येणाऱ्या शेतकऱ्यांना त्यांच्या जमिनीचा मोबदला देण्यात आला नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, संपादित जमिनीचा मोबदला मिळत नाही तोपर्यंत कामाला सुरुवात करू नये अशी विनंती संबंधित शेतकऱ्यांनी दिनांक ४ मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास शासनाकडे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून संपादित जमिनीचा मोबदला शेतकऱ्यांना देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) व (२) अंशतः खरे आहे.

केंद्रीय रस्ते वाहतूक व महामार्ग विभाग (MoRTH), मंत्रालयाने, इंदापूर-तळा-आगरदांडा हा रस्ता नवीन राष्ट्रीय महामार्ग क्र.५४८ अ मध्ये घोषित केला आहे. सदर रस्ता दिनांक २३ जून, २०१७ रोजी सा.बां.विभागाकडून म.रा.र.वि.महामंडळास हस्तांतरीत झाला असून, सदर रस्त्यांचे दुहेरीकरणाचे (२ lane with paved shoulder) बांधकाम EPC तत्वावर केंद्रीय मंत्रालयाच्या निर्देशानुसार, म.रा.र.वि.महामंडळ (MSRDC), मुंबई मार्फत हाती घेण्यात आले आहे.

अस्तित्वातील रस्ता व रस्त्यांची हद्द सोडून सदर रस्त्याचे राष्ट्रीय महामार्ग दर्जोन्नतीसाठी अतिरिक्त लागणाऱ्या जमिनीचे भूसंपादन सक्षम अधिकारी तथा उपविभागीय अधिकारी, अलिबाग यांचेमार्फत राष्ट्रीय महामार्ग भूसंपादन अधिनियम १९५६ नुसार सुरु आहे.

(३) होय, हे खरे आहे.

(४) राष्ट्रीय महामार्ग भूसंपादन अधिनियम १९५६ अन्वये अतिरिक्त भूसंपादनाची प्रक्रिया प्रगतीत असून सद्यःस्थितीत ३D प्रक्रिया सुरु आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात विशेषतः सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील अवैध मासेमारी रोखण्याबाबत

(५१) * ४६६५२ श्री.किरण पावसकर, श्री.हेमंत टकले, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्री.ख्वाजा बेग, श्रीमती विद्या चव्हाण, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप : सन्माननीय मत्स्यविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात विशेषतः सिंधुदुर्ग जिल्ह्यात जेलिफिशचे आक्रमण आणि खराब हवामान त्याचबरोबर परप्रांतीय हायस्पीड ट्रॉलर्सची घुसखोरी, पर्ससीन जाळी व एलईडी दिव्यांच्या सहाय्याने होणारी मासेमारी यामुळे किनारपट्टीवरील मासळीच्या उत्पादनात घट झाल्याचे दिनांक १८ मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, अवैधरित्या मासेमारी करणाऱ्या नौकांवर कारवाई करावी, असे आदेश शासनाने मत्स्यव्यवसाय आयुक्तांना दिले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून अवैधरित्या मासेमारी करणाऱ्यांविरुद्ध कारवाई करण्याबाबत तसेच राज्यात मत्स्यदुष्काळ जाहीर करून पारंपारिक मच्छिमारांना आर्थिक मदत देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.महादेव जानकर : (१) हे खरे नाही.

(२) होय, हे खरे आहे.

महाराष्ट्र सागरी नियमन अधिनियम १९८१ अंतर्गत सर्व किनारपट्टीवर अनधिकृत मासेमारी करणाऱ्या नौकांवर कारवाई सुरु असते.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पालघर जिल्ह्यातील समुद्रात पर्ससीन नेटद्वारे
मासेमारी रोखण्याबाबत**

(५२) * ४८६५७ आर्कि.अनंत गाडगीळ : सन्माननीय मत्स्यविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पालघर जिल्ह्यातील समुद्रातील निषिद्ध क्षेत्रात घुसून पर्ससीन नेटधारक ट्रॉलर्सच्या माध्यमातून अनधिकृत मासेमारी करित असल्याची बाब माहे फेब्रुवारी, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, पर्ससीन नेटधारक ट्रॉलर्सद्वारे मासेमारी होत असल्याने पारंपारीक पध्दतीने मासेमारी करणाऱ्या स्थानिक मच्छिमारांवर उपासमारीची वेळ आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून पालघर जिल्ह्यातील समुद्रात पर्ससीन ट्रॉलर्सद्वारे अनधिकृत मासेमारी करणाऱ्यांवर कारवाई करून पर्ससीन नेटद्वारे मासेमारी रोखण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.महादेव जानकर : (१) व (२) हे खरे नाही.

(३) अवैध मासेमारी करणाऱ्या नौकांवर कारवाई करून, त्यातील मासळी जप्त करण्यात येऊन, त्यांना दंड देखील करण्यात आला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

काल्हेर (ता.भिवंडी, जि.ठाणे) येथील कारखान्यात रासायनिक द्रव्य-
मिसळून सुगंधी अगरबत्ती विक्री करित असल्याबाबत

(५३) * ४६८०३ डॉ.(श्रीमती) नीलम गोन्हे, श्री.सुजितसिंह ठाकूर : सन्माननीय

"डॉ.(श्रीमती) नीलम गोन्हे, वि.प.स. यांची
उपसभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद या पदी निवड
झाल्याने त्यांचे नावे असलेला तारांकित प्रश्नोत्तराच्या
यादीतील तारांकित प्रश्न वगळण्यात आला आहे."

दहिसर (ता.बोरीवली) येथील मिळकतीचा ताबा
आदिवासी कुटुंबास देण्याबाबत

(५४) * ४८०४१ श्री.धनंजय मुंडे, श्री.अनिकेत तटकरे, श्रीमती विद्या चव्हाण,
श्री.सतिश चव्हाण, श्री.विक्रम काळे, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.किरण पावसकर :
दिनांक २० जुलै, २०१८ रोजी सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आलेल्या
अतारांकित प्रश्नोत्तरांच्या यादी क्रमांक १ मधील प्रश्न क्रमांक ४११४९ ला
दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा
खुलासा करतील काय :-

(१) दहिसर (ता.बोरीवली) येथील स.नं. ३२७/४, ३२८/१० या मिळकतीवर
बनावट दस्तऐवजाच्या आधारे कब्जा करून नियमबाह्यपणे बांधकाम
केल्याप्रकरणी सन २०१८ च्या हिवाळी अधिवेशनात उपस्थित केलेल्या
लक्षवेधीस विभागाने चुकीचे व दिशाभूल करणारे निवेदन सादर केल्याप्रकरणी
लोकप्रतिनिधींनी माहे जानेवारी, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान पत्रव्यवहार केला
होता, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, सदर मिळकतीवर विकासक कलम ३६ अ अन्वये कोणतीही परवानगी न घेता बहुमजली इमारतीचे बांधकाम करून सदनिकांची विक्री करून ग्राहकांची फसवणूक करित आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपविभागीय अधिकारी, मुंबई उपनगर जिल्हा यांनी सदर प्रकरणी विकासकाने शासनस्तरावर आवश्यक त्या परवानग्या प्राप्त केलेले नसल्याने चालू असलेले विकासकाम त्वरीत बंद करणे योग्य होईल असे अभिप्राय दिले होते, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने मा.उच्च न्यायालयाने दिलेल्या निर्देशानुसार कारवाई करण्यात आलेली नसल्याने त्याप्रमाणे कारवाई करून मिळकतीचा ताबा आदिवासी कुटुंबास देवून विकासकावर गुन्हा दाखल करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) लोकप्रतिनिधींनी अशा आशयाचे पत्र दिनांक १० मे, २०१९ रोजी या विभागास पाठविले आहे.

(२) प्रस्तुत जमीन आदिवासी खातेदार यांना कुळ कायद्यांतर्गत मिळालेली मिळकत असल्याने, विकास करणेकामी विकासकाने महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता, १९६६ च्या कलम ३६ अ अन्वये परवानगी प्राप्त करून घेतल्याचे दिसून येत नाही.

(३) होय, हे खरे आहे.

(४) व (५) मौजे दहिसर येथील स.नं. ३२७/४, ३२८/१० व ३२५/६ या जमिनी प्रत्यार्पित करून मिळणेबाबत तसेच, कलम ३६ अ प्रमाणे कार्यवाही करण्याबाबत यमुना रत्ना लाखात व इतर आदिवासी यांनी जिल्हाधिकारी, मुंबई उपनगर यांचेकडे विनंती केली होती. त्या अर्जानुसार, अपर जिल्हाधिकारी, मुंबई उपनगर यांनी सुनावणी घेऊन दिनांक १३/०३/२०१८ रोजी या प्रकरणी "जैसे-थे" स्थिती ठेवण्याबाबतचे आदेश पारित केले होते. दरम्यान, रिट याचिका क्र. ४३६३/२०१३ या याचिकेमध्ये विकासक मे.नहालचंद लालूचंद प्रा.लि. यांनी सदरची बाब मा.उच्च न्यायालयाच्या निदर्शनास आणली असता, उभयपक्षकारांनी अपर जिल्हाधिकारी यांचे उक्त

“जैसे-थे” परिस्थिती ठेवण्याबाबतचे आदेश रद्द करण्याबाबत संमती अर्ज दाखल करण्यास मा.उच्च न्यायालयाने मुभा दिली व त्याप्रमाणे संयुक्त संमती अर्ज दाखल केल्यामुळे अपर जिल्हाधिकारी यांनी त्यांचे उक्त “जैसे-थे” स्थितीचे आदेश दिनांक १७/०४/२०१८ रोजीच्या आदेशान्वये रद्द केले आहेत.

तसेच, रिट याचिका क्र. ४३६३/२०१३ या याचिकेमध्ये दिनांक २०/४/२०१८ रोजी मा.उच्च न्यायालयाने उक्त नमूद अपर जिल्हाधिकारी, मुंबई उपनगर यांचेकडील सुनावणी प्रक्रिया स्थगित करण्याबाबतचे आदेश पारित केले आहेत.

अलिबाग ते कुदे (ता.अलिबाग, जि.रायगड) रस्त्याची दुरुस्ती करण्याबाबत

(५५) * ४६५८२ श्री.जयंत पाटील : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अलिबाग ते कुदे (ता.अलिबाग, जि.रायगड) रस्त्यावर क्षमतेपेक्षा जास्त अवजड वाहनांची वाहतूक होत असल्याने सदरहू रस्ता खड्डेमय होऊन रस्त्याची दुरुवस्था झाली असल्यामुळे रस्ता वाहतुकीच्या दृष्टीने खराब झाला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने सदर रस्त्याची दुरुस्ती करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) अंशतः खरे आहे.

प्रश्नांकित अलिबाग, रोहा, कणघर वावे रस्ता हा रा.मा.क्र. ९१ असा आहे. सदर रस्त्यावरून ऊसर येथील (खानाव) एचपीसीएल व गेल गॅस कंपनी, तसेच साळाव येथील जिंदाल कंपनी इत्यादी औद्योगिक क्षेत्रातील अतिअवजड वाहनांची मोठ्या प्रमाणात वाहतूक होत असल्यामुळे रस्त्यांचा पृष्ठभाग क्षतिग्रस्त होतो.

(२) सदर रस्त्यावरील सन २०१८-१९ मध्ये अतिवृष्टी तसेच अवजड वाहतुकीमुळे क्षतिग्रस्त झालेल्या लांबीतील खड्डे खडी व डांबराने भरून वाहतूकीसाठी रस्ते सुस्थितीत ठेवण्यात आले आहेत.

प्रश्नांकीत रस्त्याच्या क्षतिग्रस्त लांबीचे डांबरीकरण व मजबुतीकरण करण्याची निविदा प्रक्रिया पूर्ण झाली असून, कार्यारंभ आदेश देण्यात आले आहेत. सद्यःस्थितीत रस्त्याचे डांबरीकरण व मजबुतीकरणाचे काम प्रगतीत आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

नागपूर शहर व परिसरात अवैध वाळू वाहतुकदारांवर कारवाई करण्याबाबत

(५६) * ४७५५५ श्री.गिरीशचंद्र व्यास, प्रा.अनिल सोले, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नागपूर शहरात व परिसरात मोठ्या प्रमाणात अवैध वाळू वाहतूक सुरु असल्याने सदर अवैध वाळू वाहतुकदारावर नियंत्रण ठेवणाऱ्या महसूल अधिकाऱ्यांवर जिवघेणा हल्ला झाल्याचे दिनांक २४/०४/२०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून दोषींवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) व (२) नायब तहसिलदार, नागपूर शहर हे गौण खनिज अवैध वाहतुकीस प्रतिबंध करणाऱ्या त्यांच्या अधिनस्त पथकातील कर्मचाऱ्यांसह दिनांक २३/४/२०१९ रोजी सकाळी ७.३० वाजता अवैध गौण खनिज तपासणी मोहिमेकरीता खरबी-वाठोडा रिंगरोडवर गेले असता गौण खनिजाची अवैध वाहतूक करणाऱ्या वाहनधारकांनी नायब तहसिलदार व

त्यांच्या अधिनस्थ कर्मचाऱ्यांच्या अंगावर वाहन आणून जीवे मारण्याचा प्रयत्न केला. सदर घटनेबाबत नंदनवन पोलीस ठाणे, नागपूर येथे गुन्हा नोंद करण्यात आला असून सदर गुन्हा पोलीस तपासावर आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

मच्छी विक्रेत्यांना फायबरच्या पेट्या (शीत पेट्या)

वापरण्यास परवानगी देणेबाबत

(५७) * ४८६३० श्री.रमेशदादा पाटील, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर : सन्माननीय मत्स्यविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शासनाने हिवाळी अधिवेशन, २०१८ मध्ये अंमलबजावणी केलेल्या प्लास्टिक व थर्मोकॉल बंदीमुळे मच्छी विक्री करणाऱ्या महिलांना पर्याय म्हणून १०,००० नगर फायबरच्या पेट्या (शीत पेट्या) देण्याचे आश्वासन मा.मत्स्यव्यवसाय मंत्र्यांनी विधीमंडळ सभागृहात दिले होते, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर आश्वासनाची अंमलबजावणी झाली आहे काय, किती शीत पेट्यांचे वाटप करण्यात आले आहे,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.महादेव जानकर : (१) सन २०१८ च्या तृतीय (हिवाळी) अधिवेशनात याविषयी लक्षवेधी उपस्थित करण्यात आली होती. सदर लक्षवेधीस उत्तर देताना मा.मंत्री (मत्स्यव्यवसाय) यांनी निलक्रांती योजनेतर्गत फायबर शीतपेट्या पुरवठा करण्याची योजना असून, महिलांकरीता ६० टक्के अनुदान देण्याचे योजनेतर्गत प्रस्तावित आहे. त्यामुळे राज्यातील तमाम महिला मच्छीमारांना या योजनेचा लाभ देण्यात येईल, असे सुचित केले.

(२) व (३) याबाबत सर्व सहाय्यक आयुक्त मत्स्यव्यवसाय (सागरी) यांच्यामार्फत प्रस्ताव मागविण्याची कार्यवाही सुरु असून प्रस्ताव प्राप्त झाल्यावर, राज्यस्तरीय मंजूरी व सनियंत्रण समितीमध्ये मान्यता घेऊन केंद्र शासनास प्रस्ताव सादर करण्यात येतील.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील शासकीय रुग्णालयात जेनेरिक औषधांची दुकाने सुरु करण्याबाबत

(५८) * ४८०१४ श्री.विलास पोतनीस : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील शासकीय रुग्णालयात उपचार घेणाऱ्या गरीब व मध्यमवर्गीय रुग्णांना स्वस्त दरात औषधे उपलब्ध करून देण्यासाठी सदर रुग्णालयात जेनेरिक औषधांची दुकाने सुरु करण्याचा निर्णय शासनाने घेतला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यातील सर्व जिल्हा रुग्णालयात जेनेरिक औषधांची दुकाने सुरु करण्यात आलेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, दुकाने सुरु न करण्याची कारणे काय आहेत, तसेच सर्व जिल्हा रुग्णालयात जेनेरिक औषधाची दुकाने सुरु करण्यासाठी शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१), (२), व (३) हे खरे नाही.

सार्वजनिक आरोग्य विभागांतर्गत राष्ट्रीय आरोग्य अभियानाच्या माध्यमातून मोफत औषधे कार्यक्रमांतर्गत सर्व शासकीय रुग्णालयामध्ये मोफत औषधे पुरवण्यात येतात, यामध्ये प्रामुख्याने Generic Medicines आणि Consumables चा समावेश आहे. ही औषधी स्पर्धात्मक निविदा प्रक्रियेतून अतिशय कमी दराने व उच्च गुणवत्ता तपासून खरेदी करण्यात येते. सदर औषधी व वैद्यकीयसाधने शासकीय रुग्णालयातून रुग्णांना मोफत

देण्यात येतात. सदर औषधे जेनेरिक औषधांच्या दरापेक्षा कमी दरात खरेदी करण्यात येतात व रुग्णांना मोफत देण्यात येतात. तसेच, शासन निर्णय दिनांक १९ मार्च, २००८ अन्वये आरोग्य विभागाच्या अधिपत्याखालील शासकीय रुग्णालयाच्या परिसरातील मोकळी जागा खाजगी संस्था/व्यक्ती यांना कोणत्याही प्रयोजनासाठी वितरीत न करण्याचा निर्णय घेतलेला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**उमरखेड (जि.यवतमाळ) येथील शासकीय निवासस्थानाच्या
दुरुस्तीच्या कामात निधीचा अपव्यय होत असल्याबाबत**

(५९) * ४८४५३ श्री.खवाजा बेग, श्री.हेमंत टकले, श्री.किरण पावसकर, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नार्वेकर : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) उमरखेड (जि.यवतमाळ) तालुक्यात सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या उपअभियंता पदावरील अधिकाऱ्यांसाठी पूर्वीपासूनच शासकीय निवासस्थान (Quarters) बांधण्यात आली असून या निवासस्थानांची दर वर्षाच्या मार्च महिन्यात रंगरंगोटी व दुरुस्ती करण्यात येऊन त्यावर लाखो रुपये खर्च करण्यात येत असल्याचे दिनांक २५ मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या शासकीय निवासस्थानात एकही उपअभियंता गेल्या ५ वर्षांपासून राहत नसताना त्या निवासस्थानावर तेथील आवारातील झुडूपांची साफसफाई करण्याऐवजी सदर इमारतीच्या जुनी टाईल्स काढून त्या जागेवर नवीन टाईल्स बसवून दरवर्षीप्रमाणे सुमारे रुपये २० लाख इतका खर्च करण्यात येत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, अशाप्रकारे शासन निधीची लुटमार करण्याप्रकरणी चौकशी करून संबंधित अधिकाऱ्यांविरुद्ध कारवाई करण्यात यावी अशी मागणी तेथील नागरिकांनी शासनाकडे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) नाही.

(२) सदर निवासस्थानात सन २०१३-१४ पासून २०१७-१८ पर्यंत कोणीही राहत नव्हते व त्या काळात कोणतीही दुरुस्ती करण्यात आलेली नाही व खर्चही करण्यात आलेला नाही. सन २०१८-१९ मध्ये सदर निवासस्थानाची रंगरंगोटी करणे, टाईल्स बदलणे व इतर किरकोळ कामे करण्यात आली असून त्यावर फक्त रुपये ३.८२ लक्ष खर्च करण्यात आला असून ते निवासयोग्य करण्यात आले आहे. सदर निवासस्थानात उपअभियंता सा.बां. उप विभाग उमरखेड हे राहत असून त्यांच्याकडून नियमाप्रमाणे घरभाडे भत्ता त्यांच्या वेतनातून कपात करण्यात येत आहे.

(३) असे कोणतेही पत्र शासनाकडे प्राप्त झाले नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही

(५) प्रश्न उद्भवत नाही

गडचिरोली जिल्ह्यातील भापडा नदीवर पूल बांधण्याबाबत

(६०) * ४७२११ श्री.रामदास आंबटकर, प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) गडचिरोली जिल्ह्यातील कारवाफा, पेंढरी, जारांवडी, कसनसूर या नक्षलप्रभावी भागातील आदिवासींना व व्यापारांना चालना मिळण्यासाठी तसेच दळणवळणासाठी भापडा नदीवर पूल बांधण्याची आवश्यकता असून सदर पूल बांधण्याबाबत शासनाकडे दिनांक १३/०४/२०१९ रोजी वा त्यासुमारास मागणी केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने सदर पुलाच्या कामाकरीता निधी उपलब्ध करून पुलाचे काम करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) व (२) सदर मागणी प्राप्त नाही, तथापि गडचिरोली जिल्ह्यातील एटापल्ली तालुक्यातील भापडा गावाजवळील बांडीया नदीवर पुलाचे बांधकाम केंद्र शासनाने मंजूर केले असून काम प्रगतीत आहे. सदर कामासाठी केंद्र शासनाच्या ग्रामीण विकास विभागाकडून निधी उपलब्ध करून देण्यात आला आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

जिल्हा रुग्णालय, ठाणे येथून दिव्यांगांना प्रमाणपत्र देण्याबाबत

(६१) * ४७८९६ अॅड.निरंजन डावखरे : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) दिव्यांग प्रमाणपत्र मिळविण्यासाठी जिल्हा रुग्णालय, ठाणे येथे सकाळी ७ वाजल्यापासून सायंकाळी ६ वाजेपर्यंत १० ते ११ तास रांगेत उभे राहण्याची वेळ दिव्यांगांवर आल्याचे माहे फेब्रुवारी, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निर्देशनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, महानगरपालिका, नगरपालिकांमध्ये दिव्यांग प्रमाणपत्र देण्याबाबत सूचना देऊनही कोणतीही कार्यवाही झालेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने प्रमाणपत्र उशिराने देणाऱ्या अधिकाऱ्यांवर कारवाई करून दिव्यांगांना नियमित प्रमाणपत्र वितरीत करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) नाही.

जिल्हा रुग्णालय, ठाणे येथे दर बुधवारी दिव्यांगांची तपासणी करून प्रमाणपत्र देण्याची व्यवस्था ठेवली आहे. दिव्यांगत्व प्रमाणपत्रासाठी येणाऱ्या दिव्यांग व्यक्तींची प्रथम बाह्यरुग्ण विभागात नोंदणीची कार्यवाही सकाळी ८.३० ते १२.०० या वेळेत केली जाते. तदनंतर संगणकीय ऑनलाईनद्वारे विहित पध्दतीने नोंद करण्याची कार्यवाही सुरु असते. दिव्यांग प्रमाणपत्र वेबसाईट नियमित चालू असते.

(२) सा.आ.वि. शासन निर्णय दिनांक १७ ऑक्टोबर, २०१७ नुसार मुंबई, नवी मुंबई व ठाणे येथील ०८ रुग्णालयांना दिव्यांगांना दिव्यांगत्व (अपंगत्व) प्रमाणपत्र सुविधा सुरु करण्यास शासन मान्यता देण्यात आलेली आहे. नवी मुंबई वाशी येथे रुग्णालयामध्ये अपंग प्रमाणपत्र देण्यात येत आहे.

तथापि, ठाणे महानगरपालिकेतर्गत छत्रपती शिवाजी महाराज रुग्णालय, कळवा आणि लोकमान्य टिळक हॉस्पिटल, कोरस, ठाणे येथे अपंग प्रमाणपत्र वितरण करण्याकरीता पायाभूत सुविधा व तज्ञ वैद्यकीय अधिकारी उपलब्ध करून देण्यात आले आहेत. परंतु लॉगईन आयडी व पासवर्ड उपलब्ध होणे अभावी प्रमाणपत्र देणे प्रलंबित आहे. आरोग्य सेवा संचालनालयाच्या दिनांक ०५/०४/२०१९ नुसार लॉगईन आयडी व पासवर्ड उपलब्ध करून देण्याबाबत आयुक्त, अपंग कल्याण कार्यालय, पुणे यांना कळविण्यात आले आहे.

तसेच पिंपरी चिंचवड महानगरपालिकेमध्ये यशवंतराव चव्हाण हॉस्पिटल पिंपरी चिंचवड, पुणे महानगरपालिकेमध्ये कमला नेहरु हॉस्पिटल, पुणे आणि नाशिक महानगरपालिकेमध्ये बिटको रुग्णालय, नाशिक आणि झाकिर हूसैन हॉस्पिटल द्वारका, नाशिक या रुग्णालयामध्ये अपंग प्रमाणपत्र देण्याबाबतची कार्यवाही सुरु करण्यात आली आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**सफाळे-पालघर (जि.पालघर) या परिसराला जोडणाऱ्या
माकुणसार खाडी पुलाची दुरुस्ती करण्याबाबत**

(६२) * ४७८११ श्री.रविंद्र फाटक, श्री.प्रसाद लाड : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई-अहमदाबाद महामार्गावरील पालघर जिल्ह्यातील सफाळे-पालघर या परिसराला जोडणाऱ्या माकुणसार खाडी पूलाला भेगा पडल्या असून, गर्डरचे गंजलेले लोखंड, खचलेले कठडे अशी दुरवस्था झाली असल्याने पूल वाहतुकीस धोकादायक असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, दुरवस्थेत असलेल्या सदर पुलाची मागील दहा वर्षांपासून कोणतीही डागडुजी, देखभाल, दुरुस्ती करण्यात आली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, माकुणसार खाडीपुलाचे संरचना लेखापरिक्षण व्हीजेटीआय संस्थेतर्फे दिनांक ७ जुलै, २०१७ रोजी वा त्यासुमारास करण्यात आले असून त्यांनी दिलेल्या अहवालानुसार पूलाचा खालील भाग धोकादायक झाला असल्याने सदरहू पुलाच्या दुरुस्तीच्या कामाकडे शासन दुर्लक्ष करत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने सदरहू पूलाच्या दुरुस्तीचे काम करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) दुरुस्तीचे काम प्रगतीत आहे.

(३), (४) व (५) सदर पुलाचे दुरुस्तीचे काम प्रगतीपथावर असून, व्ही.जे.टी.आय. संस्थेच्या सर्वेक्षणानुसार पुलाच्या पुनर्बांधणीसाठी साधारणपणे रुपये ३.०० कोटी इतक्या निधीची आवश्यकता आहे. सदर पुलाचे पुनर्बांधणीचे काम निकष, मंजूरी व निधी उपलब्धततेच्या अधीन राहून हाती घेण्याचे नियोजन आहे.

संगमेश्वर (जि.रत्नागिरी) तालुक्यातील आरोग्य केंद्रातील

रिक्त पदे भरण्याबाबत

(६३) * ४८२२६ श्री.प्रसाद लाड : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) देवरूख व संगमेश्वर (ता.संगमेश्वर, जि.रत्नागिरी) येथे २ ग्रामीण रुग्णालये, ११ प्राथमिक आरोग्य केंद्र असून सदरहू ग्रामीण रुग्णालय तसेच प्राथमिक आरोग्य केंद्रात वैद्यकीय अधिकारी तसेच अन्य संवर्गातील अनेक पदे मागील अनेक वर्षांपासून रिक्त असल्याने अपुरी जागा, सेवा सुविधांचा

अभाव यामुळे आरोग्य सेवेची दुरवस्था झाली असून औषधोपचारासाठी येणाऱ्या रुग्णासह नातेवाईकांची गैरसोय होत आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, निवे खुर्द प्राथमिक आरोग्य केंद्राला हक्काची जागा नसल्याने मागील अनेक वर्षे शाळेच्या वर्ग खोल्यामधून रुग्णाची सेवा केली जात आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, मुंबई-गोवा महामार्गावर संगमेश्वर ग्रामीण रुग्णालय असून रुग्णालयाच्या इमारतीची दुरवस्था झाल्यामुळे इमारत धोकादायक झाली असून भिंती कोणत्याही क्षणी कोसळू शकतात अशी स्थिती आहे आणि ग्रामीण रुग्णालय इमारतीच्या वापराबाबत निर्णय न झाल्याने कारभार हा ट्रामा केअर सेंटरच्या माध्यमातून सुरू आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने संगमेश्वर तालुक्यातील आरोग्य सेवा चांगल्या रितीने व सुरळीतपणे सुरू होऊन रुग्णांना विनाविलंब चांगली आरोग्य सेवा उपलब्ध होण्याच्यादृष्टीने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) हे अंशतः खरे आहे.

सदर रुग्णालयातील मंजूर पदांपैकी ६०% पदे भरलेली आहेत. आयपीएचएस व आर.बी.एस.के. अंतर्गत ०८ वैद्यकीय अधिकारी उपलब्ध आहे. त्याचेमार्फत जनतेस आरोग्य सेवा दिली जाते.

(२) हे खरे आहे.

(३) हे खरे आहे.

(४) वैद्यकीय अधिकारी, गट-अ संवर्गातील रिक्त पदे भरण्याबाबत शासनस्तरावर कार्यवाही सुरू आहे. तसेच कंत्राटी तत्वावर वैद्यकीय अधिकारी नियुक्त करण्याची व गट-क व ड संवर्गामधील रिक्त पदे भरण्याची कार्यवाही जिल्हास्तरावर सुरू आहे. तसेच ग्रामीण रुग्णालय देवरुख येथील इमारत दुरुस्तीबाबत सार्वजनिक बांधकाम विभाग (उत्तर) रत्नागिरी यांनी इमारतीचे स्ट्रक्चरल ऑडीट केले असून ऑडीट रिपोर्टनुसार सदर इमारतीचे दुरुस्तीचे

अंदाजपत्रक तयार करण्याची कार्यवाही सुरु आहे. तसेच निवे खुर्द प्राथमिक आरोग्य केंद्राचे इमारती करीता जागा उपलब्ध करून देण्याबाबत तेथील ग्रामस्थांनी तयारी दर्शविली असून त्यानुसार पुढील कार्यवाही सुरु आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**शासकीय रुग्णालय, सातारा येथील दंत विभागात
रुग्णांची गैरसोय होत असल्याबाबत**

(६४) * ४७९२६ श्री.आनंदराव पाटील, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.सुधीर तांबे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.जनार्दन चांदूरकर, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.मोहनराव कदम : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सातारा जिल्ह्यातील शासकीय रुग्णालयातील दंत चिकित्सा विभागात वरिष्ठ डॉक्टर कंत्राटी डॉक्टरांवर कामाचा अधिक भार देत असल्याने ओपीडीत येणाऱ्या रुग्णांची गैरसोय होत असल्याचे दिनांक ६/०४/२०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, दंत उपचारासाठी एकच खुर्ची असल्याने परिणामी ६० पैकी २० रुग्णांवर उपचार होत आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने कंत्राटी डॉक्टरांवर कामाचा अतिरिक्त भार देणाऱ्या वरिष्ठ डॉक्टरांवर कारवाई करून दंत उपचारांसाठी जादा खुर्च्या उपलब्ध करून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) हे खरे नाही.

(२) हे खरे नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पेठशिवणी (ता.पालम, जि.परभणी) येथे नविन प्राथमिक
आरोग्य केंद्र मंजूर करण्याबाबत**

(६५) * ४७३०० श्री.विप्लव बाजोरिया : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) पेठशिवणी (ता.पालम, जि.परभणी) येथील नविन प्राथमिक आरोग्य केंद्र मंजूर करून कार्यान्वित करण्याची मागणी पेठशिवणी परिसरातील २० ते २५ गावातील ग्रामस्थ अनेक वर्षांपासून करीत आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर मागणीसंदर्भातील प्रस्ताव मंजूरीअभावी प्रलंबित आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने नविन प्राथमिक आरोग्य केंद्र मंजूर करून कार्यान्वित करणेबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) हे खरे आहे.

(२) हे अंशतः खरे आहे.

जिल्हा आरोग्य अधिकारी परभणी यांचा प्रस्ताव परिपूर्ण नसल्याने वृत्तीची पूर्तता करून प्रस्ताव फेरसादर करण्याबाबत आरोग्य सेवा संचालनालयाने दिनांक १३/०३/२०१८ रोजीच्या पत्रान्वये कळविले आहे.

(३) सन २०११ च्या लोकसंख्येवर आधारित नवीन रुग्णालय सुरु करण्यासाठी जोड-बृहत आराखडा तयार करण्यात येत असून पालम तालुक्यामध्ये पेठशिवणी येथे नविन प्राथमिक आरोग्य केंद्र सुरु करण्याची मागणी निकषानुसार जोड-बृहत आराखड्यामध्ये समाविष्ट करण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**विदर्भ व मराठवाड्यात नानाजी देशमुख कृषी संजीवनी
प्रकल्पाचा मुळ उद्देश बदलल्याबाबत**

(६६) * ४७२३२ श्री.गोपिकिशन बाजोरीया : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) विदर्भ व मराठवाड्यातील पाच हजारावर गावांमध्ये जागतिक बँकेच्या अर्थसहाय्याने नानाजी देशमुख कृषी संजीवनी प्रकल्प गेल्या अडीच वर्षांपासून राबविण्यात येत असून उक्त प्रकल्प राबविण्यामागचा मूळ उद्देश बदलल्याने प्रकल्पामध्ये उपाययोजना करण्यात आलेल्या नाहीत, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकल्पामुळे शेतकऱ्यांना प्रत्यक्षात फायदा झालेला नसून निधीचा अपव्यय केला जात आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदर प्रकल्पाबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यात काय आढळून आले, तदनुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. अनिल बोंडे : (१) हे खरे नाही

(२) हे खरे नाही

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**बीड जिल्ह्यातील शेतकऱ्यांना प्रधानमंत्री पीक विमा योजनेचा
लाभ मिळवून देण्याबाबत**

(६७) * ४७९४९ श्री.विनायकराव मेटे : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) बीड जिल्ह्यातील शेतकऱ्यांना खरीप हंगामातील पीकांसाठी प्रधानमंत्री पीक विमा योजना सन २०१८-१९ लागू झाली असून या योजनेच्या माध्यमातून ४,३२,७०३ शेतकऱ्यांना लाभ देण्यात आला, परंतु ९,७८,९१३ शेतकरी पीक विमा योजनेच्या लाभापासून वंचित राहिले आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, वाटप सुरु असलेला विमा हा कापूस, सोयाबीन, तूर व कांदा या पिकांना वगळून दिला जात असल्याचे कृषी विभागाकडून सांगण्यात येत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सन २०१८-१९ या वर्षासाठी ओरीएंट इन्शुरन्स कंपनीकडे या योजनेचे कंत्राट देण्यात आले होते, शेतकऱ्यांनी बँकेच्या माध्यमातून “आपले सरकार” या पोर्टलद्वारे ऑनलाईन पीक विम्याचे पैसे भरूनही शेतकरी पीक विम्याच्या लाभापासून वंचित राहिल्याने दुष्काळग्रस्त शेतकरी आत्महत्या करित असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून पीक विम्याच्या लाभापासून वंचित राहिलेल्या शेतकऱ्यांना प्रधानमंत्री पीक विमा योजनेचा लाभ मिळवून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. अनिल बोंडे : (१) हे खरे नाही.

(२), (३) व (४) हे खरे नाही.

प्रधानमंत्री पीक विमा योजना खरीप हंगाम २०१८ मध्ये बीड जिल्ह्यातील १४.१२ लाख शेतकऱ्यांनी रुपये ५३.६६ कोटी विमा हप्ता भरून ५.८९ लाख हेक्टर क्षेत्र विमा संरक्षित केले आहे. त्यापैकी १३.२८ लाख शेतकरी रुपये १४२४.५१ कोटी इतक्या नुकसान भरपाईस पात्र ठरले असून, ७.४२ लाख पात्र शेतकऱ्यांना रुपये ३४६.३२ कोटी नुकसान भरपाई वाटप करण्यात आली आहे. त्यामध्ये कापूस पिकासाठी १.४० लाख शेतकऱ्यांना रुपये १३५.२४ कोटी, तूर पीकासाठी १.५३ लाख शेतकऱ्यांना रुपये ९१.१३ कोटी नुकसान भरपाई वाटप केली आहे.

तसेच सोयाबीन पिकांसाठीची नुकसान भरपाई वितरीत करण्याची कार्यवाही सुरु असून कांदा या पिकासाठी नुकसान भरपाई देय झाली नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**हिमायतनगर (जि.नांदेड) तालुक्यातील तलावाकरीता
संपादित केलेल्या भूसंपादनाचा मोबदला देण्याबाबत**

(६८) * ४७२६४ श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.हरिसिंग राठोड : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) हिमायतनगर (जि.नांदेड) तालुक्यातील दरेसरसम साठवण तलावाकरीता संपादित केलेल्या जमिनीच्या मावेजामध्ये तोडगा न काढता शासनाने काही शेतकऱ्यांना मोबदला दिला तर काहींना अजूनही भूसंपादनाचा मोबदला न देता प्रशासनाने परस्पर काम सुरु केले असल्याने शेकडो शेतकऱ्यांनी तलावाचे काम बंद पाडून निषेध केला असल्याचे दिनांक ३ जानेवारी, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने बाधित शेतकऱ्यांना भूसंपादनाचा मोबदला देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) नाही.

(२) दरेसरसम साठवण तलावासाठी एकूण १०३.४२ हे.आर. इतकी जमीन संपादित करण्यात आली आहे. या प्रकरणात संपादित जमिनीकरीता ८०% अग्रिम मोबदला पूर्वीच भूधारकांना अदा करण्यात आला आहे. भूधारकांच्या मागणीनुसार जमिनीचे खरेदीखत २०११ मध्ये झाल्याने सन २०११ चे शिघ्रसिध्दगणक वापरून जमिनीची मूल्यांकन किंमत परिगणीत करण्यात आली व त्या रकमेतून अदा केलेली रक्कम वजा करून फरकाची एकूण रुपये १५२.५६ लक्ष इतकी रक्कम भूधारकांना उपविभागीय अधिकारी, हदगाव व कार्यकारी अभियंता यांनी प्रत्यक्ष प्रकल्पस्थळी जावून संबंधित भूधारकांना अदा केला आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**कानरखेडा खु. (ता.जि.हिंगोली) येथील शेतकऱ्यांच्या संपादित
केलेल्या जमिनीचा मोबदला देण्याबाबत**

(६९) * ४७५७५ श्री.रामराव वडकुते : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कानरखेडा खु. (ता.जि.हिंगोली) येथील पैनगंगा नदीवर उकळी पेन बॅरेजच्या कामाकरीता कानरखेडा येथील १२ शेतकऱ्यांच्या जमिनी संपादित केल्या असून सदरहू बॅरेजचे काम पूर्ण होऊन दोन वर्षांचा कालावधी होऊनही जमीन संपादित केलेल्या शेतकऱ्यांना जमिनीचा मोबदला मिळाला नसल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, जमिनीचा मोबदला मिळण्यासाठी संबंधित शेतकऱ्यांनी उपजिल्हाधिकारी, भूसंपादन कार्यालयात अनेकदा जाऊनही अधिकारी लक्ष देत नसल्याने शेतकऱ्यांनी दिनांक ३० जुलै, २०१८ रोजी आत्मदहन करण्याचा इशारा दिला होता, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून संपादित केलेल्या जमिनीचा मोबदला देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) व (२) होय, हे खरे आहे.

(३) कानडखेडा खु. (ता.जि.हिंगोली) येथील पैनगंगा नदीवर उकळी बॅरेजच्या कामाकरीता कानडखेडा येथील २.१९ हे.आर. इतकी जमीन सरळ खरेदीने खरेदी करण्यात आल्या आहेत.

याकरीता ३० भूधारकांच्या एकूण २.१९ हे.आर. जमिनीसाठी रुपये ४२,८७,१७५/- इतका निधी संबंधित भूधारकांना दिनांक १४/०८/२०१८ रोजी अदा करण्यात आला.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**वैभववाडी (जि.सिंधुदुर्ग) तालुक्यातील रस्त्यांचे खडीकरण व
डांबरीकरण करण्याबाबत**

- (७०) * ४८७६६ अॅड.हुस्नबानू खलिफे : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) वैभववाडी (जि.सिंधुदुर्ग) तालुक्यातील रा.मा.१७७ ते करूळ-नावळे-सडुरे-कुर्ली-घोणसरी-फोंडा-रस्ता प्रमुख जिल्हा मार्ग ६ मध्ये कि.मी. २ ते ५/५०० मध्ये खडीकरण व डांबरीकरण करणे व सार्वजनिक बांधकाम क्रमांक ५/४०० मध्ये लहान पूल बांधण्याचा प्रस्ताव अधीक्षक अभियंता, रत्नागिरी सार्वजनिक बांधकाम मंडळ, रत्नागिरी यांनी मंजुरीसाठी सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांच्याकडे पाठविला आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर प्रस्ताव चालू आर्थिक वर्षात मंजूर करण्याचा शासनाच्या विचाराधीन आहे काय, सदर प्रस्ताव मंजूर करण्याचे नियोजन काय आहे,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून वैभववाडी तालुक्यातील रस्त्यांचे खडीकरण व डांबरीकरण करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) व (३) सद्यःस्थितीत अस्तित्वात असलेल्या रस्त्याची सुधारणा व डांबरीकरणाचे काम प्राथम्याने घेण्याचे नियोजन असून तदनंतर प्रश्नांकित रस्त्याच्या नवीन लांबीतील कि.मी. २/०० ते ५/५०० मध्ये मजबुतीकरण व डांबरीकरण करणे व कि.मी. ५/४०० मधील पुलाचे काम निधी निकष व प्राधान्य क्रमानुसार हाती घेण्याचे नियोजन आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील शासकीय रुग्णालयातील परिचारीकांची
रिक्त पदे भरण्याबाबत**

(७१) * ४८०८० डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे, अॅड.अनिल परब, श्री.विलास पोतनीस, श्री.रविंद्र फाटक, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.किरण पावसकर : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील ग्रामीण आणि शहरी भागातील शासकीय रुग्णालयांमध्ये परिचारीकांच्या २५ हजार २७४ मंजूर पदांपैकी ३ हजार ४१० पदे रिक्त असल्याचे माहे मे, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सार्वजनिक आरोग्य सेवा विभागात अधिसेविकास वर्ग-३, सहायक अधिसेविका, सार्वजनिक आरोग्य परिचारीका/निर्देशिका, शुश्रूषा अधिकारी/क्लिनिकल इन्स्ट्रक्टर, सार्वजनिक आरोग्य परिचारीका मनोरुग्ण तज्ञ परिचारीका, बालरुग्ण तज्ञ परिचारीका, परिसेविका अशी अनेक पदे रिक्त आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, इंडियन नर्सिंग कौन्सिलने निश्चित केलेल्या प्रमाणापेक्षा कार्यरत मनुष्यबळ कमी असल्यामुळे शहरी व ग्रामीण आरोग्य सेवेवर विपरीत परिणाम झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने शासकीय रुग्णालयातील परिचारीकांची रिक्त पदे भरण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) होय, हे खरे आहे.

(३) हे खरे नाही.

सदर रिक्त पदांवर बंधपत्रित अधिपरिचारीका व एनआरएचएम अंतर्गत कंत्राटी तत्वावर अधिपरिचारीका व पाठयनिर्देशिका कार्यरत आहेत.

- (४) पदभरती प्रक्रिया सुरु करण्यात आलेली आहे.
 (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मांजली (ता.कल्याण, जि.ठाणे) येथे प्राथमिक आरोग्य
 केंद्रास मंजूरी देण्याबाबत**

(७२) * ४६६४३ श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.किरण पावसकर, अॅड.राहुल नार्वेकर :
 सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा
 खुलासा करतील काय :-

(१) दहागाव (ता.कल्याण, जि.ठाणे) येथे दिनांक ५ ऑगस्ट, १९९९ मध्ये
 बांधण्यात आलेल्या प्राथमिक आरोग्य केंद्रांतर्गत २५ गावांचा समावेश असून,
 दहागाव येथील आरोग्य केंद्रावर ८० हजार ग्रामस्थ अवलंबून असतानाही या
 केंद्रात कोणत्याही अत्यावश्यक सुविधा नसल्याने गंभीर रुग्णांना उल्हासनगर
 किंवा ठाण्याच्या शासकीय रुग्णालयात पाठवावे लागत आहे, तसेच दहागाव
 परिसरातील २५ गावांतील महिलांना विशेषतः गर्भवतींना अत्याधुनिक आरोग्य
 सुविधा मिळत नसल्याने अनेक गंभीर समस्यांना सामोरे जावे लागत आहे, हे
 खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मांजली (ता.कल्याण) येथे प्राथमिक आरोग्य केंद्र व्हावे
 म्हणून तेथील ग्रामपंचायतीने २० वर्षापूर्वी ठराव करून ठाणे जिल्हा
 परिषदेकडे पाठवला असून मांजली ग्रामपंचायतने प्राथमिक आरोग्य केंद्रासाठी
 जागा निश्चित करूनही आरोग्य केंद्रास मंजूरी मिळाली नाही, हे ही खरे आहे
 काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या
 अनुषंगाने मांजली येथील प्राथमिक आरोग्य केंद्राच्या प्रस्तावास मंजूरी व
 आर्थिक तरतूदीस मान्यता देवून प्राथमिक आरोग्य केंद्र कार्यान्वित होण्याच्या
 दृष्टीने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) हे अंशतः खरे आहे.

दहागाव प्राथमिक आरोग्य केंद्रासाठी जागा उपलब्ध न झाल्याने व स्वतःची इमारत नसल्याने ते उपकेंद्राच्या इमारतीत दिनांक १/०८/१९९९ पासून कार्यरत असून रुग्णांना प्राथमिक वैद्यकीय सुविधा पुरविण्यात येत आहेत. या प्राथमिक आरोग्य केंद्रांतर्गत ४० गावे व २५ पाडे येतात. याठिकाणी पल्स पोलिओ कार्यक्रम, माताबाल संगोपन कार्यक्रम, हिवताप, कुष्ठरोग, क्षयरोग नियंत्रण कार्यक्रम इत्यादी सर्व राष्ट्रीय कार्यक्रमांची अंमलबजावणी करण्यात येते. गर्भवती महिलांसाठी प्रसूती, गरोदर माता तपासणी, लसीकरण व जननी सुरक्षा योजना इ. उपचार व सेवा देण्यात येतात. गंभीर आजारी रुग्णांना/गर्भवती महिलांना वरिष्ठ रुग्णालयात संदर्भित करण्यात येते.

(२) हे खरे नाही.

(३) दहागांव पासून १ कि.मी. अंतरावरील ग्रामपंचायत, मांजली यांचा प्राथमिक आरोग्य केंद्र बांधकामासाठी जागा देणेबाबतचा ठराव दिनांक ९/०५/२०१७ रोजी आरोग्य विभाग, जिल्हा परिषद, ठाणे यांना प्राप्त झाला असून सदर जागा ताब्यात घेण्याची कार्यवाही जिल्हा परिषद, ठाणे यांचेस्तरावरून सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

नागपूर-तुळजापूर महामार्गाच्या कामाचा दर्जा सुधारण्याबाबत

(७३) * ४८५४६ डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नागपूर-तुळजापूर या राष्ट्रीय महामार्गाच्या चौपदरीकरणाचे काम निकृष्ट व संधगतीने सुरु असून महागाव ते वारंगी या रस्त्याचे काम चालू असताना पर्यायी रस्ता बनविण्याचे काम कंत्राटदार निकृष्ट दर्जाचे करित असल्याने अपघात व प्रदूषणाच्या समस्यांमध्ये वाढ झाल्याची धक्कादायक बाब माहे मार्च, २०१९ च्या पहिल्या सप्ताहात निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच विदर्भातील उमरखेड तालुक्यातील शेतकऱ्यांना भूसंपादनाचा मोबदला मराठवाड्यातील शेतकऱ्यांपेक्षा कमी प्रमाणात दिला जात असल्याचीही बाब माहे एप्रिल, २०१९ च्या तिसऱ्या सप्ताहात निदर्शनास आली, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार सदर महामार्गाच्या कामाचा दर्जा सुधारण्याबाबत तसेच विदर्भातील शेतकऱ्यांना भूसंपादनाचा योग्य मोबदला मिळण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) हे खरे नाही.

नागपूर-तुळजापूर या राष्ट्रीय महामार्ग क्र. ३६१ चे काम केंद्र शासनाच्या भारतीय राष्ट्रीय राजमार्ग प्राधिकरणामार्फत प्रगतीपथावर आहे.

यापैकी नागपूर ते महागांव राष्ट्रीय महामार्गाचे काम नियोजित वेळेपेक्षा वेगाने सुरु असून सद्यःस्थितीत कामाची प्रगती ९५ टक्के पेक्षा जास्त आहे. तसेच महागांव ते वारंगा हे काम देखील विहित कालावधीनुसार प्रगतीपथावर आहे. सदर कामे IRC च्या मानकाप्रमाणे होत असून कामाची गुणवत्ता स्वतंत्र अभियंताव्दारे तपासण्यात येत आहेत.

तसेच महागांव ते वारंगा रस्त्याचे काम करताना काढण्यात आलेल्या पर्यायी रस्त्याची देखभाल व दुरुस्ती ठेकेदारामार्फत वेळोवेळी करण्यात येते. तथापि, मान्सूनपूर्वी दिनांक १२/०६/२०१९ रोजी रस्ते बांधकामाची केलेल्या पाहणी वेळी प्रवाश्यांची गैरसोय होणार नाही यादृष्टीने सदर पर्यायी रस्त्याची आवश्यक देखभाल व दुरुस्ती करणेसंदर्भात संबंधित ठेकेदाराला पुनश्चः सूचना देण्यात आल्या आहेत.

तसेच प्रदूषण होऊ नये याकरीता विहित मानकानुसार कार्यवाही करण्याकरीता व अपघात होऊ नये याकरीता करावयाच्या कार्यवाहीबाबतच्या सर्व आवश्यक सूचना संबंधित ठेकेदारास देण्यात आल्या आहेत, असे भारतीय राष्ट्रीय राजमार्ग प्राधिकरणाच्या संबंधित अधिकारी यांनी कळविले आहे.

(२) हे खरे नाही.

सदर भूसंपादन प्रकरणात मूल्यांकनाची परिगणना "भूमी संपादन, पुनर्वसाहत यामध्ये पारदर्शकता राखण्याचा हक्क अधिनियम-२०१३" मधील कलम २६ ते ३० मध्ये नमूद तरतुदीनुसार करण्यात आली आहे. त्यामुळे उमरखेड तालुक्यातील सर्व शेतकऱ्यांना सदर कायदेशीर तरतुदीनुसार योग्य मोबदला अदा करण्यात आला आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील ग्रामीण भागात महालॅब मोफत तपासणी योजना सुरु करण्याबाबत

(७४) * ४६८६८ श्री.आनंद ठाकूर, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.नागोराव गाणार, प्रा.अनिल सोले, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.रामदास आंबटकर : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील ग्रामीण भागातील रुग्णांसाठी फायदेशीर असलेली राज्य शासनाची महालॅब विशेष मोफत तपासणी योजना बंद करण्याचा निर्णय शासनाने माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान घेतला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, योजनेतर्गत ग्रामीण रुग्णांसाठी विविध प्रकारच्या १५० तपासण्या मोफत करून दिल्या जात होत्या परंतु योजना बंद केल्यामुळे रुग्णांना खाजगी तपासणी केंद्रात जावे लागत असून गरोदर स्त्रिया, वयोवृद्ध रुग्ण यांना तालुक्याच्या ठिकाणी ये-जा करावी लागत असल्यामुळे शारिरीक आणि आर्थिक संकटाला सामोरे जावे लागत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने महालॅब मोफत तपासणी योजना सुरु करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) हे खरे नाही.
(२), (३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मराठवाडा कृषी विद्यापीठातील प्राध्यापकांना नियमबाह्य
जादा वेतन अदा करून गैरव्यवहार केल्याबाबत**

(७५) * ४७०६६ श्री.अब्दुल्लाखान दुर्राणी, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.सतिश चव्हाण,
श्री.विक्रम काळे : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील
काय :-

- (१) मराठवाडा कृषी विद्यापीठातील सहाय्यक प्राध्यापक व इतरांना नियमबाह्यरित्या जादा वेतन अदा करून करण्यात आलेल्या कोट्यवधी रुपयांच्या गैरप्रकार प्रकरणी संबंधिताकडून वसूली करण्याचे आदेश कृषी विभागाचे सह सचिवांनी सन २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान काढले आहेत, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, नियमबाह्यरित्या जादा वेतन घेणाऱ्या संबंधीत प्राध्यापक व इतरांकडून वसूली करण्यात आली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून जादा वेतन वाटप करणाऱ्या जबाबदार अधिकारी व यंत्रणा यांच्याविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. अनिल बोंडे : (१) व (२) होय.

महाराष्ट्रातील चारही कृषी विद्यापीठातील शिक्षकवर्गीय अधिकारी यांना शासन निर्णय दिनांक १८/०३/२०१० व शासन शुद्धीपत्रक दिनांक २०/०९/२०१० अन्वये ६ वा वेतन आयोगाच्या शिफारशी लागू करण्यात आल्या आहेत. तथापि, शासन शुद्धीपत्रक, दिनांक २०/०९/२०१० अन्वये सहाय्यक प्राध्यापक/सहयोगी प्राध्यापक यांना चुकीची वेतनश्रेणी लागू करण्यात आल्यामुळे त्यांना अतिप्रादान झालेली रक्कम वसूल करण्यासाठी शासन निर्णय, दि.२४/०८/२०१८ अन्वये शासन शुद्धीपत्रक, दिनांक २०/०९/२०१० पुर्वलक्षी प्रभावाने रद्द करण्यात आले आहे.

त्यानुषंगाने संबंधिताकडून अतिप्रदान झालेली रक्कम वसूलीकरीता सर्व कृषी विद्यापीठाच्या कुलसचिवांनी आदेश निर्गमित केले आहे. तथापि, वसुलीचे सदर आदेश रद्द करण्याबाबत मा.उच्च न्यायालय, मुंबई, खंडपीठ औरंगाबाद व नागपूर येथे याचिका दाखल झालेल्या असून मा.उच्च न्यायालय, खंडपीठ औरंगाबाद यांनी रिट पिटीशन क्रमांक १३८५८/२०१८ मध्ये दिनांक १२/१२/२०१८ च्या आदेशान्वये स्थगिती दिलेली आहे. सद्यःस्थितीत प्रकरण न्यायप्रविष्ट आहे.

(३) संबंधित जबाबदार अधिकारी/कर्मचारी यांचेविरुद्ध कार्यवाही करण्याचे प्रस्तावित करण्यात आले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मुंबईतील वाडिया रुग्णालयात डॉक्टरांच्या चुकीच्या निदानामुळे
गर्भामध्येच बाळाला व्यंगत्व आल्याबाबत**

(७६) * ४८३५८ श्री.किरण पावसकर, अॅड.निरंजन डावखरे : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई वाडिया रुग्णालयातील डॉक्टरांच्या अयोग्य निदानामुळे गर्भामध्येच बाळाला निर्माण झालेल्या व्यंगामुळे जन्मलेली नवजात मुलगी मृत्यूशी झुंज देत असल्याची घटना माहे मे, २०१९ च्या दुसऱ्या सप्ताहात निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरहू दाम्पत्यास मुलीस भेटण्यास मनाई करण्यात आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, मुलीचा जीव वाचविण्यासाठी बाळाचे पालक अमित व श्रुतिका पांचाळ हे दाम्पत्य गेल्या दीड महिन्यांपासून धडपडत असून वाडिया रुग्णालयाविरोधात त्यांनी उपोषणास बसण्याचा निर्णय घेतला आहे, तसेच सदर घटनेत रुग्णालयातील डॉक्टरांचा निष्काळजीपणा कारणीभूत असल्याचा ठपका ठेवून पालकांनी भोईवाडा पोलीस ठाणे येथे रुग्णालय व डॉक्टरांविरुद्ध तक्रार दाखल केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने बेजबाबदार डॉक्टर व रुग्णालयावर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) हे खरे नाही.

वाडिया रुग्णालयामध्ये श्रीमती श्रुतिका अमित पांचाळच्या मुलीचा जन्म दिनांक २८/०३/२०१९ पासून एन.आय.सी.यू.मध्ये वैद्यकीय उपचारासाठी दाखल केली होती. दिनांक २६/०५/२०१९ रोजी श्री.अमित पांचाळ यांनी मुलीचा डिस्चार्ज घेतला आहे.

- (२) हे खरे नाही.
- (३) हे खरे आहे.
- (४) भोईवाडा पोलीस ठाणे येथे श्री.अमित पांचाळ यांनी तक्रार नोंद केलेली आहे. पोलीस विभागाकडून चौकशी सुरु आहे.
- (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

कृषी आयुक्तालयाने मान्सून फर्टिलायझर्स अँड अॅगो प्रा.लि. कंपनीला नियमबाह्यपणे खत उत्पादन परवाना दिल्याबाबत

(७७) * ४८०७२ श्री.धनंजय मुंडे, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.किरण पावसकर : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) केंद्रीय खत नियंत्रण आदेशातील अटी व शर्तीचे उल्लंघन करून कृषी आयुक्तालयाने मान्सून फर्टिलायझर्स अँड अॅगो प्रायव्हेट लिमिटेड या कंपनीला खत उत्पादन परवाना दिल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, कृषी आयुक्तालय तसेच गुणनियंत्रण संचालनालयातील अनेक अधिकारी यांच्या संगनमताने एका खाजगी कंपनीला नियमबाह्य फायदा देण्याच्या हेतूने परवाना देण्याची प्रक्रिया पार पाडण्यात आली, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, सदर गैरप्रकाराची चौकशी करावी व संबंधितांविरुद्ध कारवाई करावी, अशी मागणी विरोधी पक्ष नेते, विधानपरिषद यांनी शासनास दिनांक ९ मे, २०१९ रोजीच्या पत्रान्वये केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून गैरव्यवहार करणाऱ्या दोषींवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. अनिल बोंडे : (१) हे खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) व (४) सदर प्रकरणी चौकशी करण्यात आली असून त्यानुषंगाने श्री.एस.अ. कोलते, कृषी उपसंचालक खते यांचेवर चुकिचा उत्पादन स्थळ तपासणी अहवाल दिल्यामुळे निलंबनाची कारवाई करण्यात आली असून संबंधित उत्पादकाचा मिश्रखत निर्मिती परवाना दिनांक १०/०५/२०१९ रोजी रद्द करण्यात आला आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पालघर जिल्ह्यातील मच्छिमारांना डिझेल परताव्याची
रक्कम देण्याबाबत**

(७८) * ४८६४३ श्री.रमेशदादा पाटील, श्री.निलय नाईक, श्री.प्रविण दरेकर :
सन्माननीय मत्स्यविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पालघर जिल्ह्यातील मच्छिमार संस्थांना माहे फेब्रुवारी, २०१७ ते माहे मे, २०१८ पर्यंतच्या कालावधीतील मूल्यवर्धित डिझेल (व्हॅट रिफंड) कर परताव्याची रक्कम मिळाली नसल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ च्या शेवटच्या आठवड्यात निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, पालघर जिल्ह्यातील मच्छिमार संस्थांची डिझेल परतावा कराची मागणी रुपये ७.५० कोटी असताना सदर संस्थांना मात्र रुपये १.२५ कोटी निधी दिला जातो, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून पालघर जिल्ह्यातील मच्छिमारांना डिझेल परताव्याची रक्कम देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.महादेव जानकर : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) हे खरे नाही. तथापि संस्थांची मागणी ही रुपये ५.३३ कोटी एवढी आहे. त्यापैकी रुपये १.७५ कोटी इतका निधी सन २०१८-१९ मध्ये व रुपये ३.०० कोटी इतका निधी सन २०१९-२० मध्ये वितरीत करण्यात आलेला आहे.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मौजे मालाड (ता.बोरीवली) येथील खजुरिया तलावातील
बेकायदेशीर बांधकाम निष्कासित करण्याबाबत**

(७९) * ४६६३६ श्री.विलास पोतनीस : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४५३७० ला दिनांक १९ नोव्हेंबर, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) मौजे मालाड (ता.बोरीवली) येथील स.नं. १२४, न.भू.क्र. ४१७ हा महाराष्ट्र शासनाच्या मालकीचा व बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या विकास नियोजन आराखड्यांतर्गत राखीव असलेल्या भूखंडाचे सन २००९ मध्ये मनोरंजन मैदान म्हणून विकसित करण्याचे काम हाती घेण्यात आले होते, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, यासंदर्भात मा.मुंबई उच्च न्यायालयाकडे दाखल करण्यात आलेल्या जनहित याचिका क्र. ६/२०१३, दिनांक ०३/०८/२०१८ अन्वये सदरहू भूखंडाचा ताबा शासन/जिल्हाधिकारी यांनी घेवून खजुरिया तलावात झालेले बेकायदेशीर बांधकाम निष्कासित करण्याचे व सदर तलाव मुळ स्थितीत आणण्याचे आदेश शासनास दिले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, मा.मुंबई उच्च न्यायालयाने दिलेल्या आदेशानुसार खजुरिया तलावातील बेकायदेशीर बांधकाम निष्कासित करून सदर तलाव मुळ स्थितीत आणण्याबाबत शासनाकडून आजतागायत कोणती कार्यवाही करण्यात आली वा येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१), (२) व (३) मौजे मालाड, ता.बोरीवली येथील स.नं. १२४, न.भू.क्र. ४१७, क्षेत्र ४८१४.७ चौ.मी. हा भूखंड बृहन्मुंबई म.न.पा.च्या विकास नियोजन आराखड्यामध्ये "मनोरंजन मैदान" या करीता राखीव असून सदर भूखंडाची मालकी महाराष्ट्र शासनाची आहे. बृहन्मुंबई महानगरपालिकेतर्फे सन २००९ मध्ये सदर भूखंड "मनोरंजन मैदान" म्हणून विकसित करण्याचे काम हाती घेतले होते. त्यास शासनाने सन २०१४ मध्ये कार्योत्तर मंजूरी दिली असून सदरहू ४८१४.७ चौ.मी. क्षेत्राचा भूखंड बृहन्मुंबई महानगरपालिकेकडे हस्तांतरीत करण्यास देखील शासनाने मान्यता दिलेली आहे.

दरम्यान, सदर प्रकरणी मा.मुंबई उच्च न्यायालयात दाखल झालेल्या जनहित याचिका क्र. ६/२०१३ मध्ये मा.मुंबई उच्च न्यायालयाने दिनांक ०३/०८/२०१८ रोजी आदेश पारित करून, प्रश्नांकित भूखंडाचा ताबा शासन / जिल्हाधिकारी यांनी घेऊन तेथील खजुरिया तलावामध्ये झालेले बेकायदेशीर बांधकाम निष्कासित करण्याचे व सदर तलाव मुळ स्थितीत आणण्याचे आदेशित केले आहे.

तथापि, मा.मुंबई उच्च न्यायालयाच्या उक्त नमूद आदेशाविरुद्ध बृहन्मुंबई महानगरपालिका यांनी मा.सर्वोच्च न्यायालयामध्ये एसएलपी दाखल केली असून मा.सर्वोच्च न्यायालयाने दिनांक १६/११/२०१८ रोजीच्या आदेशान्वये जैसे-थे (status-quo) स्थिती ठेवण्याबाबत आदेशित केलेले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

वाघाळा (ता.आरमोरी, जि.गडचिरोली) गावाचे सिमांकन करण्याबाबत

(८०) * ४७२३३ श्री.रामदास आंबटकर, प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार, श्री.गिरीशचंद्र व्यास : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) वाघाळा (ता.आरमोरी, जि.गडचिरोली) गावाचे आरमोरी शहरालगत सन १९६८ मध्ये पुनर्वसन होवून ५० वर्षे होवूनही वाघाळा ग्रामपंचायतीचे सिमांकन झाले नसल्याचे दिनांक ११ एप्रिल, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर गावाची लोकसंख्या १२०० असून ग्रामपंचायतीने तहसिलदार, आरमोरी व जिल्हाधिकारी, गडचिरोली यांना सिमांकन करण्याबाबत सन २०१५ मध्ये निवेदन दिले होते, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर गावाचे सिमांकन करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१), (२), (३) व (४) यासंदर्भात सरपंच ग्रामपंचायत वाघाळा यांनी मासिक सभेच्या ठरावाच्या सत्यप्रतीसह दिनांक ७/११/२०१५ रोजी पत्र तहसिलदार आरमोरी यांचेकडे सादर केले आहे.

ग्रामपंचायत वाघाळा अंतर्गत मौजा वाघाळा गावाच्या नागरीकांचे पुनर्वसन मौजा आरमोरी हद्दीतील आबादी जागेवर पट्ट्याने भूखंड वाटप करण्यात आले असून महसूली अभिलेखानुसार उक्त पुनर्वसनाचे क्षेत्र आरमोरी गावाच्या हद्दीत असल्याने नवीन वाघाळा हे गाव आरमोरी महसूली हद्दीतून कमी करून वाघाळा गावाच्या सजामध्ये समाविष्ट करण्याची सरपंच ग्रामपंचायत वाघाळा यांनी विनंती केली आहे.

वरील मागणीच्या अनुषंगाने सदर पुनर्वसनाच्या जमिनीचे वाघाळा ग्रामपंचायत हद्दीमध्ये समावेश करण्यासाठी विहित कार्यप्रणाली अनुसरून सिमांकन करण्याचे नियोजित आहे.

**रत्नागिरी जिल्ह्यातील समुद्रात विद्युत प्रकाशझोताद्वारे मासेमारी
करण्याची पध्दत सुरु करण्याबाबत**

(८१) * ४८५११ अॅड.निरंजन डावखरे : सन्माननीय मत्स्यविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) रत्नागिरी जिल्ह्यातील समुद्रात ट्रॉलिंग आणि डोलनेट मासेमारीमुळे मत्स्यसाठा कमी होत असल्याचा आरोप मच्छीमार संघटनेने माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान केला आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, विद्युत प्रकाश झोताद्वारे मासेमारी करण्यास शासनाने मान्यता दिली असल्याने मच्छीमारांनी रुपये ३५ लाखांची एलईडी सामुग्री खरेदी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, वर्षभराच्या कालावधीत विद्युत प्रकाशझोताद्वारे मासेमारी करण्यास शासनाने बंदी घातली असल्याने अत्याधुनिक एलईडी सामुग्री खरेदी केलेले मच्छीमार आर्थिक संकटात आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने मासेमारीची पध्दत बंद केल्यामुळे मच्छीमारांनी खरेदी केलेल्या सामुग्रीची नुकसान भरपाई देण्याबाबत तसेच, विद्युत प्रकाशझोताद्वारे मासेमारी करण्याची पध्दत पुन्हा सुरु करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.महादेव जानकर : (१) निवेदन आढळून आलेले नाही.

- (२) विद्युत प्रकाशझोताद्वारे मासेमारी करण्यास शासनाने प्रतिबंध केला आहे.
- (३) विद्युत प्रकाशझोताद्वारे मासेमारी करण्यास राज्य शासनाने १२ सागरी क्षेत्रात व केंद्र शासनाने EEZ क्षेत्रामध्ये बंदी घातल्यामुळे मच्छीमार संकटात आले आहे ही बाब खरी नाही.
- (४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**व्दारली (ता.कल्याण, जि.ठाणे) गावातील मुलांना
हत्तीरोगाची लागण झाल्याबाबत**

(८२) * ४७७९० श्री.रविंद्र फाटक : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) व्दारली (ता.कल्याण, जि.ठाणे) गावातील सहा ते आठ वयोगटातील सहा मुलांना हत्ती रोगाची लागण होऊ शकते अशी बाब शासनाच्या आरोग्य विभागामार्फत दिनांक ३ ते ७ डिसेंबर, २०१८ या कालावधीत राबविलेल्या हत्तीरोग निर्मुलन मोहिमेतील वैद्यकीय अहवालातून निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने हत्ती रोगाची लागण झालेल्या मुलांच्या आरोग्याच्यादृष्टीने तसेच या रोगाचा प्रसार होऊ नये यादृष्टीने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) हे खरे आहे. अंबरनाथ तालुक्यातील व्दारली गावातील जिल्हा परिषद शाळा येथे हत्तीरोग संक्रमण मूल्यमापन सर्वेक्षणांतर्गत इयत्ता १ ली व २ री च्या विद्यार्थ्यांची FTS किट्स व्दारा हत्तीरोगाकरीता तपासणी केली असता ६ विद्यार्थी हत्तीरोगाकरीता दूषित आढळून आले आहेत.

(२) हत्तीरोग संक्रमण पडताळणी सर्वेक्षणात FTS किट्स व्दारे तपासणीत दूषित आढळून आलेल्या हत्तीरोग दूषित ६ विद्यार्थ्यांस हत्तीरोगाचा १२ दिवसाचा हत्तीरोग उपचार देण्यात आला आहे. तसेच यापुर्वी सन २००४ पासून दरवर्षी हत्तीरोग दुरिकरणाकरीता एक दिवसीय सामुदायिक औषधोपचार माहिती राबविण्यात आलेली आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**आसूद (ता.दापोली, जि.रत्नागिरी) गावातील
साकवाची पुनर्बांधणी करण्याबाबत**

(८३) * ४८४८८ श्री.प्रसाद लाड, अँड.हुस्नबानू खलिफे : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) आसूद (ता.दापोली, जि.रत्नागिरी) हे गाव पर्यटनासाठी प्रसिध्द असून या गावातील आपट्याच्या नदीवरील लोखंडी साकव हा अत्यंत जीर्ण झाला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर ठिकाणी व्याघ्रेश्वर मंदिर, ग्रामदेवता झुलाई देवीचे मंदिर आदी देऊळे असून येथे राज्यातील, राज्याबाहेरील तसेच परदेशातील भाविक व पर्यटक मोठ्या प्रमाणात येत असून येणारे पर्यटक तसेच गावातील ६ वाड्यांतील ग्रामस्थ, अबालवृध्द, विद्यार्थी हे या लोखंडी साकवावरून ये-जा करित आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त साकवाच्या पुनर्बांधणीसाठी शासनाने २७ लाख ४९ हजार इतका निधी मंजूर केलेला असतानाही साकवाची पुनर्बांधणी करण्यात आली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, साकवाच्या पुनर्बांधणीचे काम पूर्ण करण्याच्यादृष्टीने शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) होय.

(२) होय.

(३), (४) व (५) सदर कामास खासदार स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत सन २०१७-१८ मध्ये जिल्हाधिकारी, रत्नागिरी, जिल्हा नियोजन समितीमार्फत दिनांक १७/०९/२०१८ रोजी प्रशासकीय मान्यता प्राप्त असून सदयःस्थितीत सिमेंट काँक्रीटच्या साकवाचे काम प्रगतीपथावर आहे.

अकोट-तेल्हारा (जि.अकोला) ग्रामीण रस्त्यांची दुरुवस्था झाल्याबाबत

- (८४) * ४७२४३ श्री.गोपिकिशन बाजोरीया : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) अकोट-तेल्हारा (जि.अकोला) या ग्रामीण रस्त्यांची दुरुवस्था झाल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर रस्त्याच्या दुरुस्तीबाबत दोन वर्षांपासून मागणी करून कोणतीही कार्यवाही झालेली नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून रस्त्याची दुरुस्ती करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) हे खरे नाही. अकोट तेल्हाराला जोडणारा कुठलाही ग्रामीण रस्ता सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या अखत्यारीत नाही. तथापि अकोट ते हिवरखेड व हिवरखेड ते तेल्हारा हे राज्यमार्ग सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या अखत्यारीत असून वाहतुकीस योग्य आहेत.

(२), (३) व (४) सदर रस्त्यापैकी अकोट ते हिवरखेड या रस्त्याची विशेष दुरुस्तीचे काम मंजूर असून प्रगतीत आहे. तसेच हिवरखेड ते तेल्हारा या रस्त्याची सुधारणा हायब्रिड अॅन्युइटी अंतर्गत मंजूर असून नुकतीच कामास सुरुवात झालेली आहे.

**नायगाव बाजार व बिलोली (जि.नांदेड) तालुक्यातील
रस्त्यांची दुरुस्ती करण्याबाबत**

- (८५) * ४७२६५ श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.हरिसिंग राठोड : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) नायगाव बाजार व बिलोली (जि.नांदेड) तालुक्यात रेतीच्या जड वाहनांमुळे अनेक रस्त्यांची दुरवस्था होऊन त्यावर मोठे खड्डे पडले असून सदर रस्त्यावर अपघात होण्याची शक्यता निर्माण झाल्याचे दिनांक ३ जानेवारी, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर रस्त्याची दुरुस्ती करण्याबाबत तसेच क्षमतेपेक्षा जास्त वाळू भरून जाणाऱ्या वाहनांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) अंशतः खरे आहे.

अवजड वाहनातून करण्यात येणाऱ्या वाळू वाहतुकीमुळे रस्ते क्षतिग्रस्त होत आहेत.

(२) क्षतिग्रस्त रस्त्यावरील खड्डे भरून रस्ते सुस्थितीत ठेवण्याबाबत सार्वजनिक बांधकाम विभागामार्फत कार्यवाही करण्यात येत आहे. तसेच, क्षमतेपेक्षा जास्त मालाची वाहतूक करणाऱ्या वाहनावर परिवहन विभागामार्फत नियमितपणे दंडात्मक कारवाई करण्यात येते.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबई-वडोदरा राष्ट्रीय महामार्गाचा मूळ मार्ग बदलल्याबाबत

(८६) * ४८०८४ डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे, अॅड.अनिल परब, श्री.विलास पोतनीस, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.धनंजय मुंडे : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई-वडोदरा राष्ट्रीय महामार्गाचा मूळ मार्ग बदलून तो बदलापूरमधील चामटोली गावाच्या हद्दीतील अकृषिक (एनए) जमिनीवरून वळविण्यात येत असल्याचे माहे मे, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले असून सदर महामार्गाकरीता मुंबई ते वडोदरा हायवेसाठी कल्याणमधील १३ आणि अंबरनाथ तालुक्यातील १३ गावातील जमिनी संपादित केल्या आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, ज्या जमिनी संपादित करण्यात येत आहेत, त्या जमिनीचे ठाणे जिल्हाधिकारी कार्यालयाकडून सात वर्षापूर्वीच अकृषिक (एन.ए.) दाखले देण्यात असून, अकृषिक दाखल्यावरून संबंधित शेतकऱ्यांच्या बेरोजगार मूलांनी कर्ज काढून उपजीविकेसाठी लग्नाचे हॉल, हॉटेल व अन्य व्यवसाय उभे केले असल्यामुळे, सदर जमिनीवर वडोदरा राष्ट्रीय महामार्गाचे नोटिफिकेशन आल्यामुळे शेतकरी व व्यावसायिक अडचणीत आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, विकासकांच्या फायद्याकरीता व त्यांची शाळा, हॉस्पिटल वाचविण्याकरीता शेतकऱ्यांच्या अकृषिक जमिनीवरून हा राष्ट्रीय महामार्ग वळवल्याचा आरोप स्थानिक शेतकऱ्यांनी केला आहे, उक्त महामार्गाचा मुळ मार्ग बदलण्याची नेमकी कारणे काय आहेत,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने दोषींवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) हे अंशतः खरे आहे.

सदर राष्ट्रीय महामार्गाचे काम केंद्र शासनाच्या भारतीय राष्ट्रीय राजमार्ग प्राधिकरणामार्फत हाती घेण्यात आले आहे.

या राष्ट्रीय महामार्गाच्या सापे गावातील आखणीमध्ये अस्तित्वातील बहुमजली इमारती, बांधकामे कमीत कमी बाधित होतील, यादृष्टीने मुळ मार्ग बदलण्यात आला असून त्यास केंद्र शासनाकडून ०४/०२/२०१९ अन्वये मान्यता प्राप्त झाली आहे.

सदर प्रकल्पासाठी कल्याण तालुक्यातील १२ गावांतील व अंबरनाथ तालुक्यातील १३ गावांतील जमिनी संपादित करण्याची प्रक्रिया प्रगतीपथावर आहे, असे प्रकल्प संचालक, भारतीय राष्ट्रीय राजमार्ग प्राधिकरण, ठाणे यांनी कळविले आहे.

(२) हे खरे नाही.

मुंबई वडोदरा महामार्गासाठी संपादन होणाऱ्या सर्व जमिनी ह्या शेतजमिनी आहेत. घोषित केलेल्या निवाड्यात एकही जमीन ही अकृषिक जमीन नाही.

तसेच सदर राष्ट्रीय महामार्गाच्या भूसंपादनास विरोध असल्याबाबत स्थानिक शेतकऱ्यांच्या कोणत्याही प्रकारच्या तक्रारी प्राप्त झालेल्या नसून सदर भूसंपादनास कोणीही विरोध दर्शविलेला नाही.

(३) अशा प्रकारचे आरोप असलेले कोणतेही निवेदन क्षेत्रिय कार्यालयास प्राप्त झाले नसल्याचे प्रकल्प संचालक, भारतीय राष्ट्रीय राजमार्ग प्राधिकरण, ठाणे यांनी कळविले आहे.

सदर महामार्गाचा मुळ मार्ग बदलण्यामागील कारणमिमांसा अनुक्रमांक १ च्या उत्तरात नमूद करण्यात आली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

विधान भवन :
मुंबई.

जितेंद्र भोळे
सचिव (कार्यभार),
महाराष्ट्र विधानपरिषद

मुद्रणपूर्व सर्व प्रक्रिया महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाच्या संगणक यंत्रणेवर करण्यात आली आहे.

मुद्रण: शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई.